

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансового аналізу та аудиту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Аналіз розрахунків з дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства»

Студентки
2курсу, 4мз групи,
Спеціальності 071«Облік і
оподаткування»
Спеціалізації
«Фінансова аналітика»

підпис

Литвиненко
Катерини
Володимирівни

Науковий керівник
к.е.н.,доцент

підпис

Міняйло
Вікторія
Петрівна

Гарант освітньої програми
д.е.н.,професор

підпис

Гордополов
Володимир
Юрійович

Київ 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет фінансів та обліку
 Кафедра фінансового аналізу та аудиту
 Освітній ступінь «магістр»
 Спеціальність «Облік і оподаткування»
 Спеціалізація «Фінансова аналітика»

Затверджую

Зав. кафедри _____
 «___» _____ 2020 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу студентці

Литвиненко Катерині Володимирівні

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи: «Аналіз розрахунків з дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства»

Затверджена наказом ректора від 28 грудня 2020 р. № 3145

2. Строк здачі студентом закінченої роботи 01 листопада 2021 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи:

Мета роботи: полягає у розкритті організації та методики, аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства та розроблення шляхів для її удосконалення.

Об'єкт дослідження є процес аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро».

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні, методичні та організаційні аспекти аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства.

4. Консультант по роботі із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)
 Вступ (актуальність теми, гіпотеза наукового дослідження, мета і завдання роботи, методика дослідження).

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

- 1.1. Економічна характеристика розрахунків з дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства
- 1.2. Розрахунки дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства як об'єкти аналізу.

Висновки до розділу 1

Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

- 2.1. Організаційно-економічна характеристика СТОВ «Дніпро»
 - 2.2. Організаційно-інформаційна модель аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро»
- Висновки до розділу 2

Розділ 3. МЕТОДИКА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

- 3.1. Аналіз розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро»
 - 3.2. Вдосконалення методики аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро»
- Висновки до розділу 3

Висновки і пропозиції

Список використаних джерел

Додатки

6. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1.	Написання наукової статті	01.06.2021	
2.	1 розділ	22.06.2021	
3.	2 розділ	06.09.2021	
4.	3 розділ	28.10.2021	
5.	Подання завершеної роботи на кафедру	01.11.2021	

7. Дата видачі завдання « » 2020 р.

8. Керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ В. П. Міняйло
9. Гарант освітньої програми _____ В.Ю. Гордополов
10. Завдання прийняла до виконання студентка _____ К.В. Литвиненко
11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Випускна кваліфікаційна робота Литвиненко К.В. написана на актуальну тему, адже у процесі здійснення фінансово-господарської діяльності агропромислові підприємства проводять розрахунки зі своїми контрагентами, зокрема, з дебіторами та кредиторами. Вказані розрахунки мають суттєвий вплив на регулювання економічних відносин між суб'єктами господарської діяльності, а також є невід'ємними елементами процесу розширеного відтворення, формування, розподілу (перерозподілу) суспільного продукту. В роботі досліджено теоретичні та методичні та організаційні аспекти аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства. Автором визначено недоліки та представлено пропозиції щодо удосконалення організації та методики аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості, а саме створення резерву сумнівних боргів та визначення порядку його формування в обліковій політиці підприємства; запропоновано здійснювати періодичний аналіз за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості, а також обов'язковий контроль розрахунків із кредиторами за відстрочену або прострочену заборгованість та вивчення причин недотримання договірної дисципліни. Пропозиції розроблені за результатами ВКР мають практичне значення, що підтверджено відповідними довідками. ВКР в цілому відповідає вимогам до написання випускних кваліфікаційних робіт та рекомендується до захисту.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ Міняйло В.П.
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист _____
(ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студентки Литвиненко К.В.
(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____ В.Ю. Гордополов
(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри _____ К.О. Назарова
(прізвище, ініціали, підпис)

« _____ » 202 _____ р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Економічна характеристика розрахунків з дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства.....	9
1.2. Розрахунки дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства як об'єкти аналізу.....	14
Висновки до розділу 1.....	18
Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	20
2.1. Організаційно-економічна характеристика СТОВ «Дніпро».....	20
2.2. Організаційно-інформаційна модель аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро»	25
Висновки до розділу 2.....	29
Розділ 3. МЕТОДИКА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	31
3.1. Аналіз розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро».....	31
3.2. Вдосконалення методики аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро».....	39
Висновки до розділу 3.....	42
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Актуальність дослідження. В ринкових умовах господарювання важливого значення набуває аналіз фінансового стану підприємства, інформаційною базою для якого є фінансова звітність і дані аналітичного обліку. Актуальним напрямком економічного аналізу є питання аналізу заборгованості підприємства, оскільки суб'єкти господарювання в процесі своєї діяльності вступають у ділові відносини з іншими підприємствами, організаціями, фізичними особами (покупцями, замовниками, постачальниками, працівниками тощо). В результаті цих відносин можуть виникати взаємні грошові та матеріальні зобов'язання, що поділяються на дебіторську і кредиторську заборгованість. Безконтрольне зростання дебіторської і кредиторської заборгованості в умовах існуючої кризи неплатежів може набувати значних масштабів. Тому одним із важливих завдань в умовах виникнення неплатежів є систематичне проведення аналізу та контролю дебіторської і кредиторської заборгованості, які перш за все повинні сприяти недопущенню прострочення термінів платежів і доведення заборгованості до стану безнадійної. При проведенні такого аналізу доцільно враховувати специфіку діяльності підприємств і організацій, налагоджені договірні зв'язки з покупцями та постачальниками, конкретні технологічні особливості роботи підприємства тощо.

Питання аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами висвітлювали у своїх роботах як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, зокрема: Панченко Є.А., Кірейцев Г.Г., Загородній А.Г., Палій В.Ф., Палій В.В., Дембінський Н.В., Д. Стоун, К. Хітчинг, Лишиленко О.В, Новицька Н.В., Матюха В.І., Мисака Г.В., Дж. Ван Хорн, В.Ю. Гордополов та інші. Незважаючи на значну кількість праць, присвячених аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості суб'єктів господарювання, проблемні питання у цій сфері залишаються актуальними і потребують нових наукових розробок.

Мета дослідження полягає у розкритті організації та методики аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства в системі управління заборгованістю, а також надання рекомендацій з

вдосконалення організації та методики аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами на СТОВ «Дніпро».

Завдання дослідження:

- надати економічну характеристику розрахунків з дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства;
- опрацювати нормативну базу та спеціальну літературу аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами та виокремити питання, які недостатньо врегульовані або неповністю висвітлені у відповідній літературі;
- надати організаційно-економічну характеристику СТОВ «Дніпро»;
- сформулювати організаційно-інформаційну модель аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства;
- здійснити аналіз розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро»;
- запропонувати шляхи вдосконалення методики аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро».

Об'єктом дослідження є процес аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро».

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні, методичні та організаційні аспекти аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства.

При вирішенні поставлених завдань були використані загально-логічні **методи і прийоми дослідження**: аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція, аналогія, системний підхід та методи емпіричного дослідження: спостереження, порівняння, опис.

Інформаційною базою дослідження є НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», П(С)БО 1 «Зобов'язання», Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність України», наукові статті вітчизняних вчених відповідно до обраної теми дипломної роботи, а також фінансова звітність СТОВ «Дніпро»: Звіт про фінансовий стан, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, відомості аналітичного обліку.

Практична значущість дослідження полягає у застосуванні в практичній діяльності СТОВ «Дніпро» розроблених рекомендацій щодо вдосконалення аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами, а саме: створити резерв

сумнівних боргів та виробити порядок його визначення в обліковій політиці підприємства; здійснити пошук можливостей збільшення кількості покупців і замовників підприємства, щоб зменшити масштаб ризику несплати боргів; доцільно було б здійснювати оцінку дебіторської заборгованості за допомогою міжнародних стандартів та інші.

Апробація наукових досліджень. За темою випускної кваліфікаційної роботи опубліковано наукову статтю «Аналіз розрахунків з дебіторами та кредиторами підприємства» у збірнику статей магістрів «Фінансова аналітика та аудит».

Структура дипломної роботи. Робота складається із трьох розділів, які діляться на підрозділи, вступу, висновку та списку використаних джерел. Робота містить 4 таблиці, 6 рисунків. Загальний обсяг роботи становить 114 сторінок, з них 51 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна характеристика розрахунків з дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства

У процесі здійснення фінансово-господарської діяльності агропромислові підприємства проводять розрахунки зі своїми контрагентами, зокрема, з дебіторами та кредиторами. Вказані вище розрахунки мають суттєвий вплив на регулювання економічних відносин між суб'єктами господарської діяльності, а також є невід'ємними елементами процесу розширеного відтворення, формування, розподілу (перерозподілу) суспільного продукту. Фінансовий стан та платоспроможність кожного суб'єкта господарювання вирішальною мірою залежить від раціонального управління дебіторською та кредиторською заборгованістю з метою оптимізації їх величини. Розрахунки з покупцями і замовниками, які є дебіторами для підприємства, виникають внаслідок реалізації продукції і товарів, виконання робіт, надання послуг. Згідно з П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»: «дебітори – це юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Відповідно дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату» [1].

Поняття «дебіторська заборгованість» досить широко висвітлено в науковій літературі. Твердження вітчизняних та зарубіжних науковців щодо визначення економічної сутності цього поняття наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення науковцями економічної сутності поняття «дебіторська заборгованість»

Науковці	Визначення
Зінченко О.В. [2]	борг підприємству, організації, фізичній особі, що виник у про-

Закінчення Таблиці 1.1

	-цесі господарських відносин з іншими юридичними і фізичними особами
Кірейцев Г.Г. [3]	це складова оборотного капіталу, яка є комплексом вимог до фізичних чи юридичних осіб щодо оплати товарів, продукції, послуг
Загородній А.Г. [4]	сума заборгованостей підприємству (організації) від юридичних або фізичних осіб (дебіторів) на певну дату, яка виникає в процесі господарських стосунків між ними
Баришевська І. В. [5]	вкладення в обігові кошти
Накорик А. В. [6]	кошти в незакінчених розрахунках, або дебіторська заборгованість, яка становить заборгованість інших підприємств, організацій і окремих осіб даному підприємству
Д. Стоун, К. Хігчинг [7]	це сума боргів, які винні підприємству юридичні або фізичні особи та які виникли у результаті господарських взаємовідносин з ними

Костюнік О.В., Недашковська Д.М. зазначають, що : «розрахунки з постачальниками та підрядниками, які є кредиторами для підприємства, виникають у формі зобов'язань, що є джерелами формування фінансових ресурсів для фінансування операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Постачальники – це юридичні або фізичні особи, які здійснюють постачання товарно-матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, палива, запасних частин, МШП), надають послуги (подачу електроенергії, газу, води, пари тощо), виконують роботи (поточний і капітальний ремонт основних засобів тощо). Підрядники – спеціалізовані підприємства або фізичні особи, які виконують будівельно-монтажні роботи під час спорудження об'єктів на підставі договорів підряду на капітальне будівництво. Зобов'язання перед постачальниками та підрядниками становлять кредиторську заборгованість підприємства» [8].

Саме поняття «кредиторська заборгованість» законодавчо не визначене, проте оскільки це зобов'язання підприємства, то відповідно до П(С)БО 1: «Зобов'язання» — це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок

минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди» [9]. Значний внесок у трактування економічної сутності кредиторської заборгованості здійснили вітчизняні та зарубіжні вчені (таблиця 1.2.).

Таблиця 1.2

Визначення науковцями економічної сутності поняття «кредиторська заборгованість»

Науковці	Визначення
Коблянська І.О., Коблянська Г.Ю. [10]	заборгованість підприємства перед іншими суб'єктами підприємницької діяльності (постачальниками, підрядниками) за поставлені від них засоби і предмети праці, виконані роботи або отриману передоплату
Маркус О.В. [11]	фінансова категорія, яка є сукупністю фінансових вимог до підприємства внаслідок здійснення певних дій на користь інших осіб, які є юридично оформленими певними документами та набувають форми довгострокового або поточного зобов'язання і є джерелом залучених коштів підприємства
Матюха В.І., Мисака Г.В. [12]	грошові кошти, що на деякий час знаходяться у власності суб'єкта господарювання і повинні бути сплачені особам, від яких вони отримані і неоплачені.
Дж. Ван Хорн [13]	заборгованість, що виникає при розрахунках з постачальниками і іншими кредиторами; тимчасове використання в грошовому обігу коштів кредиторів
Томчук О.Ф. [14]	ерізновидом комерційного кредиту, який виступає важливим фактором стабілізації фінансового стану підприємства

Для організації аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами важливе місце займає їх класифікація, від якої безпосередньо залежить ефективність управління обома вищевказаними видами заборгованості.

Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості регулюється нормативними документами, основними з яких є Закон України «Про

бухгалтерський облік і фінансову звітність» та положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

За Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» П(С)БО 1: «дебіторська заборгованість класифікується за об'єктами, щодо яких вона виникла: заборгованість орендаря за фінансовою орендою, яка відображається в балансі орендодавця; заборгованість, яка забезпечена векселями; надані позики; дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги; дебіторська заборгованість за розрахунками (з бюджетом, в тому числі з податку на прибуток; за виданими авансами; з нарахованих доходів; із внутрішніх розрахунків); інша дебіторська заборгованість» [1].

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: «дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги класифікується шляхом групування дебіторської заборгованості за строками її непогашення (поточна та довгострокова) із встановленням коефіцієнта сумнівності для кожної групи. Величина резерву сумнівних боргів визначається як сума добутоків поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги відповідної групи та коефіцієнта сумнівності відповідної групи» [1].

Довгострокова дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості фізичних та юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу. Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу, або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу [1].

Дебіторська заборгованість, яка виникає в ході нормального операційного циклу визнається поточною незалежно від строку погашення. Якщо до поточної дебіторської заборгованості підприємства відноситься дебіторська заборгованість зі строком погашення менше 12 місяців та дебіторська заборгованість зі строком погашення більше 12 місяців з дати балансу, то така інформація розкривається у

формі № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» з виділенням наступних строків погашення: до 12 місяців; від 12 до 18 місяців та від 18 до 36 місяців [1].

Також за П(С)БО 10 залежно від платоспроможності дебіторів дебіторська заборгованість поділяється на сумнівну та безнадійну. Така класифікація є важливою для цілей управління підприємством. Сумнівна дебіторська заборгованість визначається якщо існує невпевненість у її погашенні боржником. Дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість (підстава) щодо неповернення її боржником або за якою минув строк позовної давності вважається безнадійною [1].

Важливе значення має класифікація кредиторської заборгованості. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Зобов'язання» (П(С)БО 11) визначає порядок формування та відображення у звітності інформації про зобов'язання. Цим стандартом усі зобов'язання класифікуються на «довгострокові, поточні, непередбачені та доходи майбутніх періодів. Одним із найбільш поширених видів поточних зобов'язань є саме розрахунки з постачальниками та підрядниками підприємства, або кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» [9].

Поточні зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу. Поточні зобов'язання включають: короткострокові кредити банків; поточну кредиторську заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, за товари, роботи, послуги, за розрахунками з бюджетом, у тому числі з податку на прибуток, за розрахунками зі страхування, за розрахунками з оплати праці, за розрахунками з учасниками, за розрахунками із внутрішніх розрахунків; короткострокові векселі видані; поточні забезпечення; інші поточні зобов'язання [9].

Довгострокові зобов'язання – всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями. До довгострокових зобов'язань належать: довгострокові кредити банків; інші довгострокові зобов'язання; відстрочені податкові зобов'язання; довгострокові забезпечення [9].

Непередбачене зобов'язання – це:

- зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю;
- теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається оскільки малоімовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити [9].

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що розрахунки з дебіторами та кредиторами мають суттєвий вплив на регулювання економічних відносин між суб'єктами господарської діяльності, є невід'ємними елементами процесу розширеного відтворення, формування, розподілу (перерозподілу) суспільного продукту. Класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості регулюється нормативними документами, основними з яких є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» та положення (стандарты) бухгалтерського обліку. Варто зазначити, що трактування економічної сутності понять «дебіторська та кредиторська заборгованість» широко визначене в наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, законодавчих актах. Проте, відповідно до безперервного розвитку економіки, потребує подальшого дослідження та удосконалення.

1.2 Розрахунки з дебіторами та кредиторами агропромислового підприємства як об'єкти аналізу

Погоджуємося з Власовою Н.О., Носач Л.Л., що : «в ринкових умовах господарювання важливого значення набуває аналіз фінансового стану підприємства. Актуальним напрямком є аналіз заборгованості підприємства, оскільки суб'єкти господарювання в процесі своєї діяльності вступають у ділові відносини з іншими підприємствами, організаціями, фізичними особами (покупцями, замовниками, постачальниками, фінорганами, працівниками тощо).

В результаті цих відносин виникають взаємні грошові та матеріальні зобов'язання, що поділяються на дебіторську і кредиторську заборгованість. Для ефективного функціонування підприємства досить важливе значення має якісне управління дебіторською і кредиторською заборгованістю та аналіз їх стану» [15].

Хохлов М.П., Корнієнко О.С. зазначають, що : «сучасні процеси глобалізації висувають нові вимоги до розвитку вітчизняного аграрного сектора та зумовлюють необхідність створення високоефективного, конкурентоспроможного підприємництва, здатного підтримувати продовольчу безпеку країни. Передумовою побудови ефективного функціонування агропромислових підприємств, які б займали міцні позиції на ринку, є забезпечення їх фінансової стабільності у довготерміновій перспективі»[16].

Аналіз загальних характеристик агропромислових підприємств України доводить, що кількість цих підприємств зменшується, водночас скорочується середня кількість працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, а також значно зменшена площа аграрних угідь, це пов'язано з тим, що низка галузей сільського господарства є збитковими, також істотно вплинув воєнний конфлікт на сході України. За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, діяльність підприємств аграрного сектору за підсумком вересня 2020 р. характеризувалася значним поглибленням темпів скорочення обсягів виробництва продукції до 19,2% («мінус» 5,5% у серпні 2020р. та «плюс» 9,6% у вересні 2019р.). Зважаючи на сезонний характер виробництва рослинницької продукції, починаючи з червня, розрахунки індексу сільськогосподарської продукції проводяться на основі даних виробництва продукції як рослинництва, так і тваринництва [17].

Погоджуємося з Кривоконь О.С., що: «безконтрольне зростання дебіторської і кредиторської заборгованості в умовах погіршення загального стану підприємств аграрного сектору та існуючої кризи неплатежів може набувати значних масштабів. Тому одним із найважливіших завдань є систематичне проведення аналізу та контролю дебіторської і кредиторської

заборгованості, які перш за все повинні сприяти недопущенню прострочення термінів платежів і доведення заборгованості до стану безнадійної. При проведенні такого аналізу доцільно враховувати специфіку діяльності підприємств і організацій, налагоджені договірні зв'язки з покупцями та постачальниками, конкретні технологічні особливості роботи підприємства тощо» [18].

Проаналізуємо ті методи аналізу дебіторської заборгованості, які належать до широко використовуваних. ABC - аналіз — метод економічного аналізу, який ґрунтується на принципі поділу всіх боржників на групи за питомою вагою того чи іншого показника. Він передбачає поділ об'єктів аналізу на 3 групи: дебітори групи А найбільш важливі — ті 20%, на які припадають 80% дебіторської заборгованості та заслуговують підвищеного контролю, група В — дебітори середньої важливості — ті, на які в сумі припадає 15% дебіторської заборгованості та вимагають уваги; група С — маловажливі дебітори — ті, на які припадає 5% усієї дебіторської заборгованості підприємства. Таким чином, застосування ABC - аналізу дозволить здійснити сегментацію, яка дасть можливість використовувати певні методи впливу на боржників:

- фінансові санкції, передача в заставу майна і майнових прав, призупинення постачань;
- нагадування чи поширення інформації серед суміжних постачальників, що загрожує боржнику втратою іміджу;
- претензійна робота, досудове переписування, подача позову в господарський суд;
- арешт майна боржника, вироблений органами державної виконавчої служби чи слідчими органами [19].

Паянок Т.О. стверджує : «аналіз структури дебіторської заборгованості за видами проводиться з метою виявлення групи клієнтів, які створюють для підприємства найбільший обсяг дебіторської заборгованості, визначення видів продукції або бізнес напрямів, які найбільш обтяжливі боргами. Особлива увага приділяється сумнівній дебіторській заборгованості. Оцінка реальної вартості та

оборотності існуючої дебіторської заборгованості ґрунтується на використанні фінансових показників, серед можна виділити такі: коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; період погашення дебіторської заборгованості; частка сумнівної дебіторської заборгованості; коефіцієнт сумнівної дебіторської заборгованості; резерв сумнівних боргів; коефіцієнт ліквідності» [20].

Злотенко О.Б. зазначає : «аналіз і контроль дебіторської заборгованості за термінами виникнення дозволяє оцінити ефективність та збалансованість кредитної політики підприємства, визначити групи клієнтів, у роботі з якими необхідно прикласти додаткові зусилля по поверненню боргів, дає базу для створення резерву по сумнівних боргах, дозволяє зробити прогноз надходження коштів. Моніторинг складових дебіторської заборгованості та структурування її за термінами погашення забезпечать: контроль за поточним обсягом дебіторської заборгованості; відслідковування обсягів дебіторської заборгованості всіх покупців за термінами погашення; виявлення дебіторів із найбільшим обсягом простроченої заборгованості та розробку невідкладних заходів в управлінні дебіторською заборгованістю» [21].

Кредиторська заборгованість аналізується аналогічно дебіторській заборгованості з використанням процедури приведення майбутніх платежів до поточної вартості з урахуванням термінів можливих платежів і ставки дисконтування. У процесі аналізу потрібно оцінити умови виникнення заборгованості, звернути увагу на строки погашення, обмеження використання ресурсів, можливості залучення додаткових джерел фінансування.

Для проведення аналізу кредиторської заборгованості застосовують такі методи аналізу:

- горизонтальний аналіз – передбачає розрахунок абсолютних та відносних змін величин різних статей звітності за попередній або звітний період;
- вертикальний аналіз полягає в розрахунку частки окремих складових фінансових показників та вплив кожної складової на результат загалом, тобто вивчення структури окремих показників на початок і кінець періоду;

- факторний аналіз – допомагає виявити причини зміни абсолютних і відносних фінансових показників, передбачає розрахунок впливу факторів на зміну фінансового показника;
- порівняльний аналіз базується на зіставленні значень окремих груп аналогічних показників;
- коефіцієнтний аналіз застосовується для розрахунку рівня і динаміки відносних показників фінансового стану [22].

Савченко О.В., Марцінко Д.В. стверджують, що : «аналіз кредиторської заборгованості підприємства дає змогу: визначити зміну розміру боргових зобов'язань підприємства у порівнянні із початком року або іншого досліджуваного періоду; обчислити оптимальне співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості; визначити та оцінити ризик кредиторської заборгованості, її вплив на фінансовий стан підприємства, встановити допустимий рівень цього ризику та заходи щодо його зниження; знайти раціональне співвідношення між розміром кредиторської заборгованості і обсягом продажів, встановити доцільність збільшення реалізації продукції, товарів і послуг в кредит, визначити межі цінкових знижок для прискорення оплати виставлених рахунків; прогнозувати стан боргових зобов'язань упродовж поточного року, що дасть змогу поліпшити фінансові результати діяльності» [22].

Оцінка реальної вартості та оборотності існуючої кредиторської заборгованості ґрунтується на використанні фінансових показників, серед яких можна виділити такі: коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості; період погашення кредиторської заборгованості.

Висновки до розділу 1

Отже, раціональне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також їх співвідношенням, надає підприємствам можливість більш ефективно здійснювати свою фінансово-господарську діяльність.

Дослідивши економічну сутність та аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості агропромислового підприємства, можна зробити висновки:

- фінансовий стан та платоспроможність кожного суб'єкта господарювання вирішальною мірою залежить від раціонального управління дебіторською та кредиторською заборгованістю з метою оптимізації їх величини.
- класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості регулюється нормативними документами, основними з яких є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» та положення (стандарти) бухгалтерського обліку.
- трактування економічної сутності понять «дебіторська та кредиторська заборгованість» широко визначене в наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, законодавчих актах; проте, відповідно до безперервного розвитку економіки, потребує подальшого дослідження та удосконалення;
- аналіз загальних характеристик агропромислових підприємств України доводить, що кількість цих підприємств зменшується, водночас скорочується середня кількість працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, а також значно зменшена площа аграрних угідь;
- аналіз дебіторської заборгованості проводиться на основі наступних методів, які належать до12 широко використовуваних: ABC - аналіз; аналіз структури дебіторської заборгованості за видами; аналіз і контроль дебіторської заборгованості за термінами виникнення;
- кредиторська заборгованість аналізується аналогічно дебіторській заборгованості з використанням процедури приведення майбутніх платежів до поточної вартості з урахуванням термінів можливих платежів і ставки дисконтування;
- управління дебіторською і кредиторською заборгованістю, а також їх співвідношенням є складним, багатогранним процесом, який потребує постійного вдосконалення та адаптування до умов трансформаційної економіки.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика СТОВ «Дніпро»

В якості базового підприємства в дипломній роботі використано СТОВ «Дніпро». Підприємство засноване 17.10.1991 р. за адресою: с. Васютинці, Чорнобаївський район, Черкаська область, вул. Леніна, буд.4. СТОВ «Дніпро» має самостійний баланс, круглу печатку, кутовий та інші штампи, поточний рахунок в банку, інші реквізити, необхідні для його діяльності.

Предметом діяльності підприємства є:

- вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур;
- вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів;
- вирощування зерняткових і кісточкових фруктів;
- вирощування ягід, горіхів, інших плодових дерев і чагарників;
- розведення великої рогатої худоби молочних порід;
- розведення свиней;
- розведення інших тварин;
- змішане сільське господарство;
- допоміжна діяльність у рослинництві;
- оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;
- оптова торгівля живими тваринами;
- оптова торгівля фруктами й овочами;
- діяльність приватних охоронних служб;;
- оптова торгівля хімічними продуктами;
- допоміжне обслуговування водного транспорту [23].

Органом управління СТОВ «Дніпро» є Збори засновників. Засновниками Товариства є: Душейко Петро Григорович, Душейко Олексій Петрович, Душейко Григорій Петрович, Душейко Андрій Петрович. Всі перелічені вище засновники

мають прямий вирішальний вплив на діяльність підприємства та однакову частку в капіталі підприємства (25%) .

В обробітку господарства знаходиться великий земельний наділ (більше 15 тис. га). На землях СТОВ «Дніпро» вирощують соняшник (20%), кукурудзу (60%), пшеницю (25%), займаються молочним скотарством (понад 5 тис. голів ВРХ, 2 тис. з яких дійне стадо) та свинарством, але окремої уваги заслуговує овочівництво. Під овочі борщового набору та картоплю відведено близько 600 га, з них 350 га — товарна картопля, 50 — посадкова, і по 30-40 га — столового буряка, моркви, цибулі, капусти. СТОВ «Дніпро» має розвинену систему поливу, яка може використовуватись одночасно на 600 га землі. В 2017 р. у господарстві встановили максимальний рекорд національного масштабу в номінації «Кращий врожай гібриду кукурудзи «DuPont Pioneer»: гібрид P0216 показав урожайність 18 т/га (вологість при збиранні — 21,7%) [24].

Проаналізуємо основні фінансові показники діяльності СТОВ «Дніпро» за 2015-2020 рр.

Рентабельність активів – один із найважливіших показників діяльності підприємства, показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку [25]. Високе значення показника свідчить про ефективну діяльність підприємства. Рентабельність активів підприємства протягом 2015-2020 рр. зображено на рис.2.1:

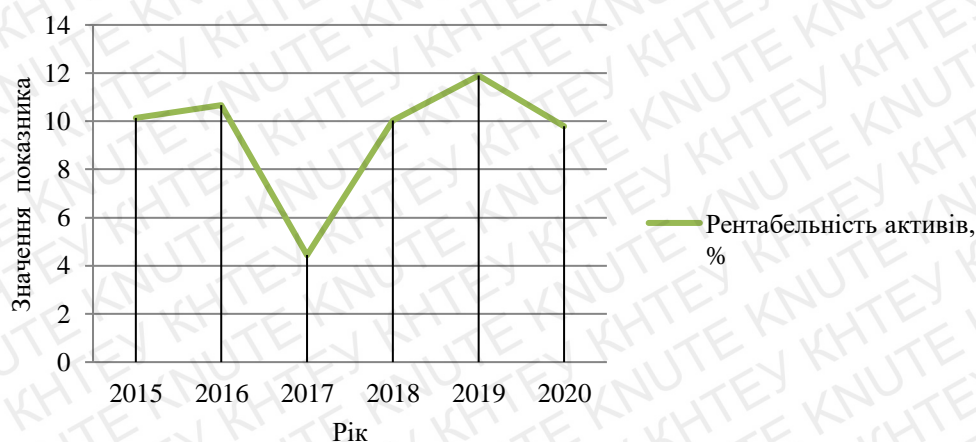

Рис.2.1 Рентабельність активів СТОВ «Дніпро» за 2015 – 2020 рр.

Виходячи з графіку, впродовж аналізованого періоду підприємство має нестабільний рівень прибутку та запас міцності. Протягом 2015-2017 рр. прибутку замало, особливо критичний запас міцності у 2017 р. (4,44 %). Прибуток у 2018-2019 рр. високий (10,02% та 11,9 % відповідно). У 2020 р. коефіцієнт рентабельності активів знизився та становив 9,8 %.

Чиста маржа (NPM) - індикатор прибутковості, що відображає відношення чистого прибутку до загальної виручки компанії. Чим вища чиста маржа, тим більш ефективною вважається компанія з точки зору конвертації продажів у реальний прибуток. Від'ємні значення свідчать про збитки [26].

Динаміка чистої маржі СТОВ «Дніпро» за 2015-2020 рр. зображена на рис.2.2:

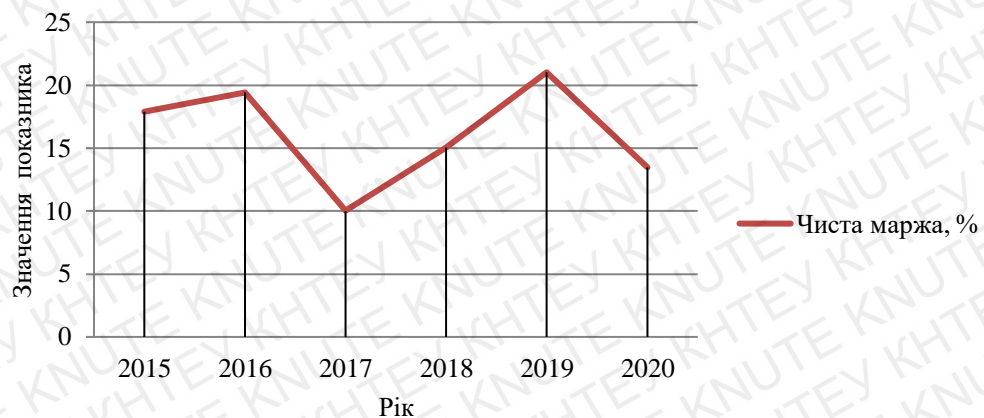

Рис. 2.2 Чиста маржа СТОВ «Дніпро» за 2015 – 2020 рр.

За даними рисунку 2.2: впродовж аналізованого періоду показник чистої маржі має додатне значення, проте протягом 2015-2018 рр. прибутку дещо замало (17,87 % у 2015 р, 19,42 % у 2016 р., 10,03 % у 2017 р., 15,05 % у 2018 р.). У 2019 р. рівень чистої маржі становить 21,02 %, що характеризує високий рівень прибутку та запас міцності. У 2020 р. значення чистої маржі суттєво знизилось та становило 13,49 %.

Коефіцієнт покриття - важливий показник платоспроможності підприємства. Він визначається співвідношенням усіх поточних активів (за вирахуванням витрат майбутніх періодів) до короткострокових зобов'язань і характеризує достатність оборотних коштів підприємства для погашення своїх боргів протягом року. Це індикатор найбільш загальної оцінки ліквідності активів та здатності

підприємства відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів [27].

Динаміка коефіцієнту покриття СТОВ «Дніпро» за 2015-2020 рр. зображена на рис.2.3:

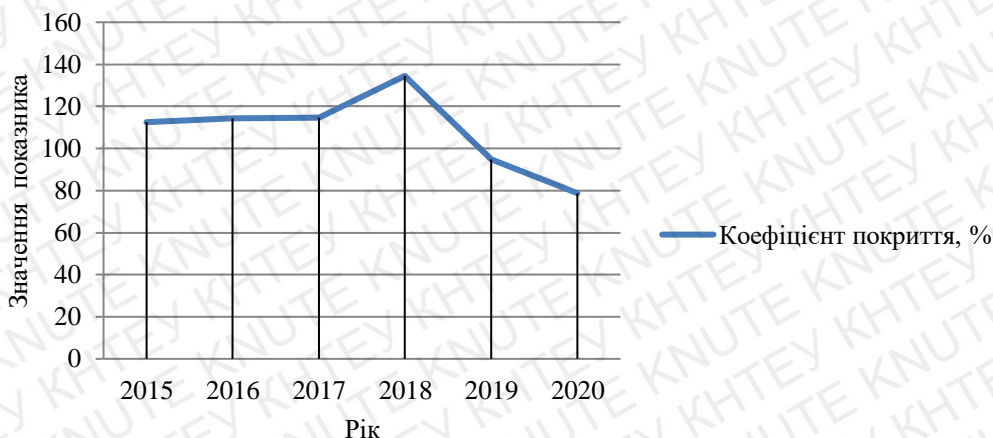

Рис. 2.3 Коефіцієнт покриття СТОВ «Дніпро» за 2015-2020 рр.

Як свідчить рис.2.3: протягом аналізованого періоду коефіцієнт покриття критично низький (112,63 % у 2015 р., 114,39 % у 2016 р., 114,77% у 2017 р., 134,49% у 2018 р.; 94,85 % у 2019 р. та 78,74 % у 2020 р.) ліквідності не вистачає, щоб сплачувати рахунки.

Коефіцієнт заборгованості — один із показників структури капіталу підприємства, відображає боргове навантаження на капітал підприємства та розраховується шляхом співвідношення загальних зобов'язань до загальних активів підприємства [28]. Динаміка коефіцієнту заборгованості впродовж 2015-2020 рр. зображена на рис.2.4:

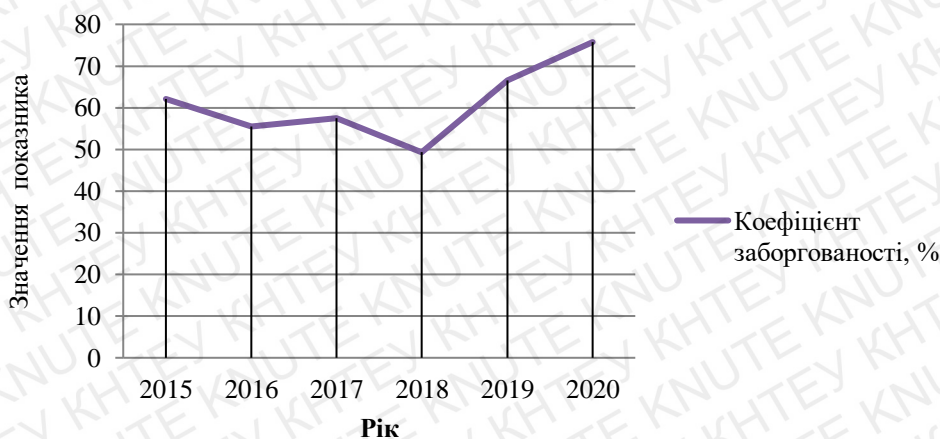

Рис.2.4 Коефіцієнт заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2015-2020 рр.

Виходячи з графіку: впродовж аналізованого періоду діяльність підприємства характеризується стабільно високим значенням коефіцієнту заборгованості: 62,05 % у 2015 р, 55,56 % у 2016 р., 57,54 % у 2017 р., 49,3 % у 2018 р., 65,56 % у 2019 р. та 75,74 % у 2020 р. Ця тенденція свідчить про те, що обслуговування існуючих боргів протягом 2015-2020 рр. сильно обтяжує підприємство, важко залучати нові борги.

Чиста виручка - сума грошових коштів після всіх відрахувань, податкових зборів, знижок і вартості повернутого товару [29]. Чиста виручка СТОВ «Дніпро» за 2015-2020 рр. зображені на рис.2.5:

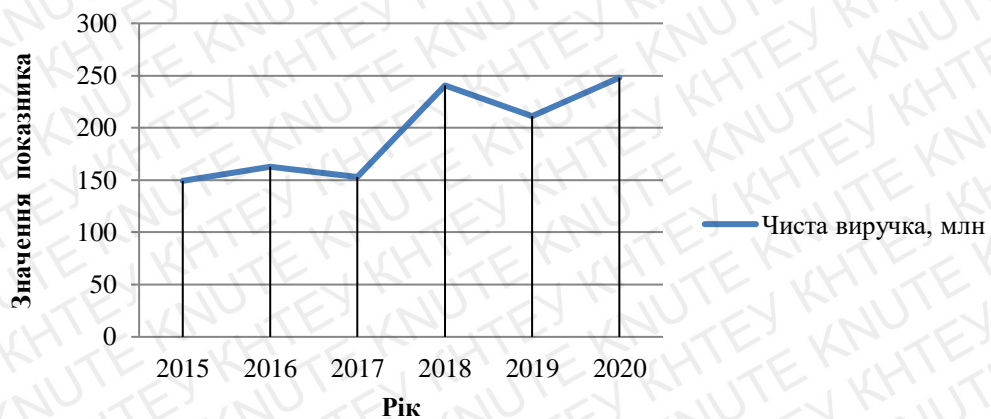

Рис.2.5 Чиста виручка СТОВ «Дніпро» за 2015-2020 рр.

За даними рис. 2.5 можна зробити висновок, що підприємство має достатньо диверсифікований бізнес та займає велику ринкову частку.

Проаналізувавши показники Балансу (Звіту про фінансовий стан) СТОВ "Дніпро" за 2016-2020 рр. (додаток Ж) можна зробити висновки:

1. Необоротні активи підприємства протягом переважно протягом досліджуваного періоду мають динаміку до збільшення: у 2017 р. зросли на 9 623 тис. грн, порівняно з 2016; у 2018 р. на 4 176 тис. грн, порівняно з 2017 р.; у 2019 р. на 15 780 тис. грн, порівняно з 2018 р. У 2020 р. відбулось зменшення цього розділу Балансу на 2 514 тис. грн.
2. Оборотні активи у 2017 р. збільшились на 40 378 тис. грн, порівняно з 2016 р.; у 2018 р. відбувся зріст на 11 034 тис. грн, порівняно з 2017 р.; у 2019 р. даний розділ Балансу зменшився на 4 108 тис. грн, а у 2020 р. на 29 905 тис. грн.

3. Власний капітал підприємства збільшується протягом 2016-2018 рр. відповідно на: 15 362 тис. грн та 36 193 тис. грн; у 2019-2020 рр. відбулось зменшення відповідно на: 58 414 тис. грн та 45 195 тис. грн.

4. Поточні зобов'язання і забезпечення у 2017р. зросли на 34 639 тис. грн та становили 199 030; у 2018 р. відбулось зменшення даного розділу Балансу на 20 983 тис. грн і становить 178 047 тис. грн; у 2019 р. відбулось збільшення на 70 168 тис. грн, порівняно з попереднім роком; у 2020 р. знову збільшення на 12 694 тис. грн.

Проаналізувавши показники Звіту про фінансові результати СТОВ "Дніпро" в динаміці за 2016-2020 рр. (Додаток 3) можна зробити висновки:

1. Діяльність підприємства протягом всього досліджуваного періоду є прибутковою. Проте, немає чіткої тенденції чистого фінансового результату до збільшення або зменшення: у 2017 р. показник зменшився на 16 225 тис. грн, порівняно з 2016; у 2018 зріс на 20 831 тис. грн, порівняно з 2017 р.; у 2019 р. знову зріс на 8 186 тис. грн, порівняно з 2018 р.; у 2020 р. відбулось зменшення на 10 923 тис. грн, порівняно з попереднім роком.

2. Сукупний дохід змінюється пропорційно з чистим фінансовим результатом.

3. Загальні витрати підприємства у 2017 р. зменшились на 16 960 тис. грн, порівняно з 2016 р.; у 2017-2020 рр. збільшились відповідно на: 29 710 тис. грн, 14 209 тис. грн, 18 985 тис. грн.

Отже, діяльність підприємства протягом досліджуваного періоду можна вважати прибутковою, запас міцності достатній.

2.2. Організаційно – інформаційна модель аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро»

Для того, щоб сформувати організаційно-інформаційну модель аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами, сформуємо модель ефективності господарської діяльності підприємства, адже саме стан дебіторської та кредиторської заборгованості є одним із найголовніших показників ефективності господарської діяльності будь-якого підприємства.

Організаційні питання, які вирішуються на рівні розробки моделі економічного аналізу торкаються об'єктів, суб'єктів і методу аналізу.

Інформаційні питання включають в себе створення інформаційної бази підприємства для аналізу: відбір джерел інформації, інформаційне забезпечення, розробка системи показників. Одним з найважливіших принципів створення інформаційної бази є забезпечення повноти та достовірності інформації про досліджуваний об'єкт.

Організаційно - інформаційна модель аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами зображена на рисунку 2.6:

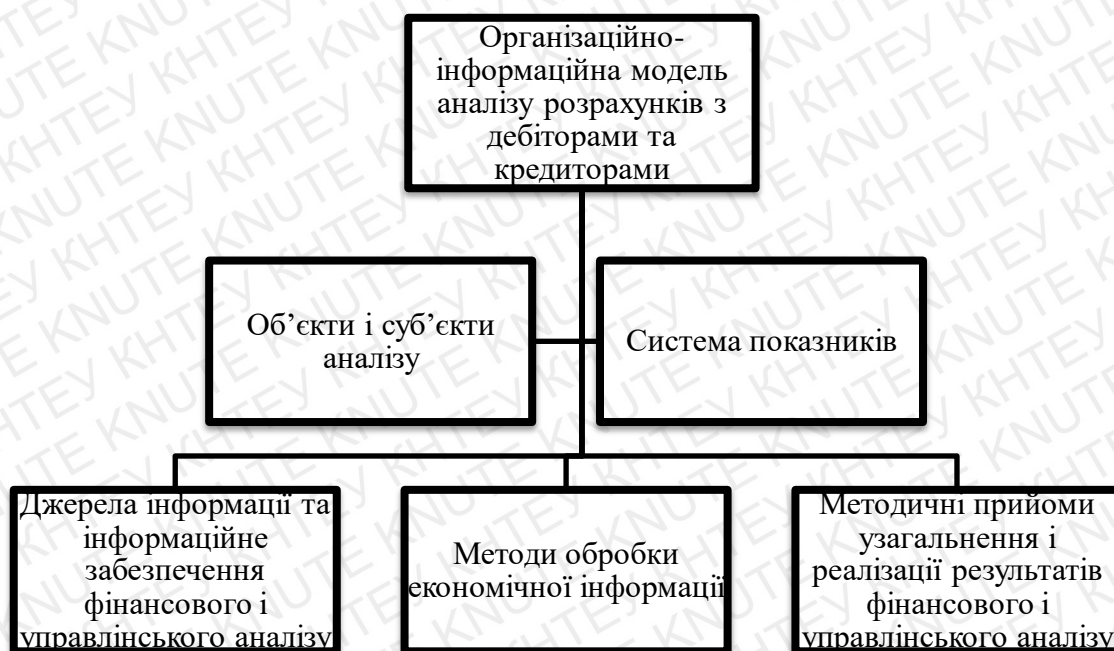

Рис. 2.6 Організаційно-інформаційна модель розрахунків з дебіторами та кредиторами

Розглянемо детальніше організаційно-інформаційну розрахунків з дебіторами та кредиторами підприємства, яка складається з п'яти блоків:

➤ Об'єкти і суб'єкти аналізу:

1. Об'єкти:

- господарські процеси: постачання, просування, реалізація товарів;
- економічні результати, фінансово-господарської діяльності: дохід (виручка) від реалізації, чистий дохід, валовий дохід, собівартість, витрати, фінансові результати від операційної діяльності, чистий прибуток і т. п.

- ресурси підприємства: матеріальні, трудові, фінансові;
- функції управління: планування, координація, організація, мотивація, контроль;
- фактори, що визначають економічні результати діяльності;
- фактори, що впливають на ефективність використання наявних ресурсів;
- фактори, що впливають на ефективність господарської діяльності підприємства

2. Суб'єкти:

- бухгалтерська служба;
- економічна служба;
- фінансова служба;
- юридична служба;
- управлінський персонал: вище керівництво, керівництво підрозділів.

➤ Система показників:

1. Вартісні: обсяг дебіторської та кредиторської заборгованості, сума резерву сумнівних боргів, вартість оборотних і необоротних активів, валовий прибуток, чистий прибуток, витрати, виручка від реалізації, фінансовий результат від операційної діяльності та інші.
2. Naturalні: чисельність працівників, площа підприємства.
3. Відносні: коефіцієнт покриття, коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, капіталовіддача, коефіцієнт оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості, рентабельність, коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт автономії, показник капіталізації та інші.
4. Питомі: середній вік обладнання підприємства, придатність техніки (ступінь фізичного зносу), коефіцієнт оновлення технічних засобів, питома вага активної частини основних виробничих фондів, технічна (розрахункова) продуктивність обладнання, фондівіддача, фондоозбросеність.

- Джерела інформації та інформаційне забезпечення фінансового і управлінського аналізу:

1. Джерела інформації:

- правові джерела, включають господарське та фінансове законодавство та директивні документи: постанови, накази.
- планові джерела: плани, якщо вони розробляються; бізнес-план.

2. Інформаційне забезпечення:

- облікова інформація: бухгалтерська інформація (поточна і звітна), що відображається у регістрах бухгалтерського обліку (журнали-ордери) та звітності (форма №1 “Баланс підприємства), (форма №2 “Звіт про фінансові результати”) та статистична інформація що відображається у спеціальних статистичних формах звітності;
- позаоблікова інформація: акти ревізії та перевірок, доповідні та пояснювальні записки, дані внутрішнього та зовнішнього аудиту, що проводився на підприємстві, акти перевірок податкових служб, що проводили свою роботу на підприємстві; акти зборів трудового колективу та акціонерів.

➤ Методи обробки економічної інформації:

1. Економіко-логічні (традиційні):

- Метод використання відносних і середніх величин. Відносні величини можуть виразити ступінь виконання плану, динаміку показників. З допомогою середніх величин вираховуються, на основі масових даних і кількісно однорідних явищах, та визначаються загальні тенденції і закономірності у розвитку економічних явищ.
- Метод порівняння. Найбільш розповсюджений метод аналізу, що починається з співставлення явищ, тобто з синтетичного акту, за допомогою якого аналізується порівнювані явища, виділяється в них загальне та різноманітне.

2. Економіко-математичні:

- Графічний метод. Пов'язаний, насамперед з геометричним відображенням функціональної залежності за допомогою ліній на поверхні;
- Матричні методи. Засновані на лімітній та векторно-матричній алгебрі; застосовуються для вивчення складних та багаторозмірних структур, як на галузевому рівні так і на рівні підприємств та їх об'єднань.

➤ Методичні прийоми узагальнення і реалізації результатів фінансового і управлінського аналізу:

1. Систематизація даних для управлінського аналізу, що отримані в процесі роботи;
2. Групування та узагальнення показників, що отримані в процесі аналізу;
3. Визначення невикористаних та упущених можливостей підвищення діяльності;
5. Оцінка можливих резервів підвищення фінансово-економічної діяльності;
6. Розробка заходів по підвищенню ділової активності, рентабельності та економічної ефективності, в цілому на підприємстві;
7. Вибір оптимального варіанту рішення, щодо заходів по підвищенню.
8. Контроль за виконанням заходів по вибраному варіанту рішень.

Висновки до розділу 2

Проаналізувавши основні фінансові показники СТОВ «Дніпро» за обрані роки, можна зробити висновок, що діяльність підприємства є прибутковою, запас міцності достатній, проте рівень рентабельності та чистої маржі нестабільний впродовж років. Особливо високий рівень ризику спостерігався у 2017 р.: показник рентабельності становив 4,44 %, чиста маржа дорівнювала 10,03 %, що свідчить про недостатньо ефективну діяльність підприємства. Варто зазначити, що у 2019 р. показники рентабельності та чистої маржі знаходились на рівні 11,9 % та 21,02 % відповідно, що характеризує високий рівень прибутку та запас міцності. Проте, у 2020 р. рівень цих показників знизився та становив 9,8 % та 13,49 % відповідно.

Щодо коефіцієнту покриття, який є важливим показником платоспроможності підприємства: його динаміка впродовж 2015 – 2020 рр. стабільно критично низька, що свідчить про недостатність оборотних коштів для погашення своїх боргів; ліквідності не вистачає, щоб сплачувати рахунки.

Впродовж аналізованого періоду діяльність підприємства характеризується стабільно високим значенням коефіцієнту заборгованості, особливо критичним у

2017 р.: 57,54. Це свідчить про те, що обслуговування існуючих боргів протягом 2015-2020 рр. сильно обтяжує підприємство, важко залучати нові борги.

Чиста виручка СТОВ «Дніпро» протягом 2015-2020 рр. висока, можна зробити висновок, що підприємство має достатньо диверсифікований бізнес та займає велику ринкову частку.

Загалом діяльність СТОВ «Дніпро» впродовж аналізованого періоду є прибутковою, проте недостатньо стабільною, не виявлено чіткої тенденції основних фінансових показників до зниження або зростання, характеризується низьким рівнем ліквідності та високим коефіцієнтом заборгованості. Підприємству варто звернути увагу на стабілізацію співвідношення між зобов'язаннями та активами; збільшення достатності оборотних коштів підприємства для погашення своїх боргів.

Виходячи з організаційно-інформаційної моделі аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами, можна зробити висновок, що для того, щоб визначити ефективність діяльності підприємства, потрібно проаналізувати чимало факторів, які впливають на ефективність діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Аналіз розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро»

Для аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр. було зібрано, опрацьовано та проаналізовано наступні джерела інформації: Звіт про фінансовий стан, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, відомості аналітичного обліку.

Аналіз складу і руху дебіторської та кредиторської заборгованості розпочинають із визначення рівня її динаміки у розрізі статей балансу. Склад і рух дебіторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016 – 2020 рр. наведено у додатку И; систематизовані відомості щодо проведеного дослідження в частині аналізу наведено в аналітичній записці 3.1 (додаток П) .

Дослідження структури дебіторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016 – 2020 рр. наведено у додатку К; систематизовані відомості щодо проведеного дослідження в частині аналізу наведено в аналітичній записці 3.2 (додаток П).

Проведений горизонтальний та вертикальний аналіз дебіторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр. дозволяє зробити висновок, що розрахунки з дебіторами характеризуються як абсолютним, так і відносним збільшенням загальної суми дебіторської заборгованості, що є негативним фактором та свідчить не лише про розширення обсягів діяльності, а й про уповільнення оборотності дебіторської заборгованості у зв'язку з погіршенням стану розрахунків. Варто зазначити, що найбільшу питому вагу у структурі загальної дебіторської заборгованості на підприємстві займає дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (більше 90% щорічно протягом 2016-2020 рр.).

Визначимо ряд показників, що характеризують стан дебіторської заборгованості.

1. Оборотність дебіторської заборгованості – показник ділової активності, який вказує на ефективність управління заборгованістю [30]. Значення

показника демонструє кількість оборотів дебіторської заборгованості, тобто скільки разів дебітори погасили свої зобов'язання перед підприємством та розраховується за формулою:

$$O_d = \frac{B}{\text{СДЗ}} \quad (3.1)$$

де O_d – оборотність дебіторської заборгованості;

B – виручка від реалізації продукції;

СДЗ – середньорічна сума дебіторської заборгованості

Складно сформулювати однозначний висновок про вплив дебіторської заборгованості на фінансовий стан підприємства. З одного боку, дебітори відволікають фінансові ресурси, що може привести до збільшення фінансових витрат у зв'язку з необхідністю додаткового залучення кредитних коштів. З іншого боку, збільшення товарного кредитування клієнтів дозволяє підвищити рівень збуту. Якщо витрати на залучення додаткових позикових коштів на надання товарних кредитів перевищують прибуток від збільшення продажів, то зниження оборотності дебіторської заборгованості буде мати позитивний ефект; в інших випадках збільшення оборотності дебіторської заборгованості буде мати позитивний вплив на діяльність підприємства. Варто розглянути показник в динаміці за аналізований період.

2. Період погашення дебіторської заборгованості – індикатор ефективності відносин із клієнтами, який показує, як довго останні погашають свої рахунки [31].

Коефіцієнт дає уявлення про платіжну дисципліну покупців та розраховується за формулою:

$$P_d = \frac{360}{O_d} \quad (3.2)$$

де: P_d – період погашення дебіторської заборгованості;

O_d – оборотність дебіторської заборгованості.

Використовуючи цей показник для аналізу, можна визначити ефективність управління дебіторською заборгованістю на підприємстві. Варто розглянути значення показника в динаміці протягом аналізованого періоду. Зменшення показника говорить про те, що клієнти відволікають фінансові ресурси з підприємства на менший термін.

3. Частка дебіторської заборгованості в загальних оборотних активах компанії, з'ясовує питому вагу, рівень її збільшення або зменшення протягом аналізованого періоду розраховується за формулою:

$$\text{Ч}_д = \frac{\text{ДЗ}}{\text{ПА}} \quad (3.3)$$

де: Ч_д – частка дебіторської заборгованості у поточних активах;

ДЗ – дебіторська заборгованість;

ПА – поточні активи (II + III розділ активу балансу).

Чим вище даний показник, тим менша мобільна структура майна підприємства [32].

4. Частка сумнівної заборгованості у загальному обсязі дебіторської заборгованості, розраховується за даними балансу [33].

Основні показники стану дебіторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр. наведено в додатку Л. Систематизовані відомості щодо проведеного дослідження в частині аналізу наведено в аналітичній записці 3.3 (додаток П).

Інформацію щодо складу та руху кредиторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр. наведено в в додатку М. Систематизовані відомості щодо проведеного дослідження в частині аналізу наведено в аналітичній записці 3.4 (додаток П).

Аналітична таблиця щодо дослідження структури кредиторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр. наведено в додатку Н. Систематизовані відомості щодо проведеного дослідження в частині аналізу наведено в аналітичній записці 3.5 (додаток П).

Проведемо аналіз кредиторської заборгованості, використовуючи наступні показники:

1. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості - показник ділової активності, який вказує на кількість оборотів, які здійснила кредиторська заборгованість протягом року [34]. Порівнюючи оборотність кредиторської та дебіторської заборгованості можна визначити якість політики комерційного (товарного) кредитування на підприємстві. Перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською означає, що підприємство використовує кошти кредиторів в якості джерела фінансування своїх дебіторів, а інша частина коштів використовується для фінансування операцій. Показник розраховується за формулою:

$$O_k = \frac{B}{CKЗ} \quad (3.4)$$

де O_k – оборотність кредиторської заборгованості;

B – виручка від реалізації продукції;

$CKЗ$ – середньорічна сума кредиторської заборгованості.

2. Період погашення кредиторської заборгованості - показник ділової активності, який використовується для оцінки ефективності управління кредиторською заборгованістю [35]. Значення коефіцієнта вказує на період, протягом якого компанія використовує кошти своїх постачальників і підрядників. Показник розраховується за формулою:

$$П_k = \frac{360}{O_k} \quad (3.5)$$

де: $П_d$ – період погашення кредиторської заборгованості;

O_d – оборотність кредиторської заборгованості.

3. Коефіцієнт завантаження кредиторської заборгованості - показує частку кредиторської заборгованості, що припадає на кожну грошову одиницю реалізованої продукції [36]. Показник розраховується за формулою:

$$K_3 = \frac{CK3}{B} \quad (3.6)$$

де K_3 – оборотність кредиторської заборгованості;

B – виручка від реалізації продукції;

$CK3$ – середньорічна сума кредиторської заборгованості.

Таблиця 3.5

Показники стану кредиторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр.

Показник	Роки					Абсолютне відхилення			
	2016	2017	2018	2019	2020	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Оборотність кредиторської заборгованості	1,06	0,84	1,28	0,99	0,97	- 0,22	0,43	- 0,28	- 0,02
Період погашення кредиторської заборгованості, дн.	338,80	426,93	282,30	363,30	369,54	88,13	- 144,63	81,00	6,25
Коефіцієнт завантаження кредиторської заборгованості	0,94	1,19	0,78	1,01	1,03	0,24	- 0,40	0,22	0,02

Розрахувавши основні показники стану кредиторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр., можна зробити висновки:

1. оборотність кредиторської заборгованості не має чіткої тенденції до зменшення або збільшення, у 2017 р. показник становив 0,84 (що на 0,22 менше, ніж у 2016 р.); у 2018 р. відбулось збільшення показника до 1,28 (що на 0,43 більше, ніж у 2017 р.); у 2019 р. показник зменшився на 0,28 і становив 0,99; у 2020 незначно зменшився на 0,02 і становив 0,97. Зростання даного показника означає збільшення швидкості оплати заборгованості підприємством, зниження – покупки у кредит. Варто зазначити, що значення показника оборотності занижене протягом всього аналізованого періоду, що є негативним фактором.

2. Період погашення кредиторської заборгованості переважно збільшується з кожним наступним роком. Таким чином, у 2016 р. значення показника становить 338,8 днів; у 2017 р. 426,93 дні; у 2018 р. показник зменшується до 282,3 дні; у 2019 р. 363 дні; у 2020 р. 369,3 дні. Таблиця 3.5 свідчить про те, що найкраща ситуація з тривалістю погашення кредиторської заборгованості спостерігалася у 2018 р., коли період погашення становив близько 282 дні. В 2019 р. цей показник становив вже 363 дні, тобто майже у 1,5 рази більше. Це вказує на збільшення проміжку часу, протягом якого відбуваються розрахунки за зобов'язаннями підприємства. Загалом протягом аналізованого проміжку часу, період погашення кредиторської заборгованості становить 1 рік і більше, що досить вагомо. Перш ніж давати оцінку такому стану, потрібно з'ясувати чи передбачено договірними відносинами такі строки повернення коштів постачальникам. Якщо так, то такий тривалий строк погашення кредиторської заборгованості не викликає занепокоєння. У протилежному випадку це загрожує діловій репутації підприємства, впливає на зниження ефективності діяльності та фінансового стану підприємства.

3. За результатами наших розрахунків за формулою (3.6) на досліджуваному підприємстві коефіцієнт завантаження кредиторської заборгованості коливається від 0,09 до 1,01. Спостерігаємо стале зростання коефіцієнта завантаження, з несуттєвим зменшенням у 2018 р. (на 0,4) Це свідчить про постійне збільшення обсягу залучених коштів по відношенню до вартості реалізованої продукції.

Кручак Л.О., Муравський В.І. стверджують : «аналіз стану дебіторської та кредиторської передбачає її порівняльний аналіз. Результатом такого аналізу може бути виявлення: перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською заборгованістю; перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською заборгованістю»[37].

Якимова Л.П., Мацкуляк К.І. стверджують : «перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською означає відволікання коштів з господарського

обороту і в подальшому може призвести до необхідності залучення дорогих кредитів банку і позик для забезпечення поточної виробничої господарської діяльності підприємства. Значне перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською створює загрозу фінансовій стійкості підприємства» [38]. Зростання дебіторської заборгованості та її частки в оборотних активах може свідчити або про таке:

- неефективну кредитну політику підприємства до покупців;
- про збільшення обсягів реалізації;
- про неплатоспроможність частини покупців.

Одним із засобів визначення оптимального співвідношення дебіторської та поточної кредиторської заборгованостей є розрахунок коефіцієнта, що дозволяє визначити скільки припадає дебіторської заборгованості на 1 гривню кредиторської, причому оптимальне значення даного коефіцієнта варіюється від 0,9 до 1,0, тобто кредиторська заборгованість повинна лише на 10 % перевищувати дебіторську [39].

Розрахунок коефіцієнта здійснюється за формулою:

$$\text{КСДК} = R_a / R_p \quad (3.7)$$

де КСДК – коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості;

R_a – дебіторська заборгованість;

R_p – кредиторська заборгованість.

Даний коефіцієнт показує, чи достатньо на підприємстві грошових коштів які будуть отримані від його дебіторів, для погашення найбільш строкових зобов'язань [40].

Якщо на підприємстві співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості рівне 1, то це вважається нормальним станом розрахунків. За таких умов господарювання — коштів, які будуть отримані підприємством від дебіторів, повністю вистачить для покриття найбільш строкових зобов'язань підприємства перед кредиторами [41].

Порівняння дебіторської та кредиторської заборгованості на СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр. здійснено за даними додатків А-Е та представлено у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

**Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості СТОВ
«Дніпро» за 2016-2020 рр.**

Роки	Загальна сума заборгованості		Рекомендоване значення	Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	Відхилення від рекомендованого значення
	дебіторської	кредиторської			
2016	25 382	164 391	0,9-1	0,15	-0,85
2018	31 172	178 047	0,9-1	0,18	- 0,82
2019	25 178	248 133	0,9-1	0,10	- 0,90
2020	36 962	260 909	0,9-1	0,14	- 0,86

За даними таблиці 3.6 можемо зробити висновки:

- 2016 рік: коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості становив 0,15, тобто кредиторська заборгованість перевищувала дебіторську на 0,85;
- 2017 рік: коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості становив 0,15, тобто кредиторська заборгованість перевищувала дебіторську на 0,85;
- 2018 рік: коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості становив 0,18, тобто кредиторська заборгованість перевищувала дебіторську на 0,82;
- 2019 рік: коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості становив 0,10, тобто кредиторська заборгованість перевищувала дебіторську на 0,90;

– 2020 рік: коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості становив 0,14, тобто кредиторська заборгованість перевищувала дебіторську на 0,86.

Отже, таке співвідношення є нераціональним, оскільки кредиторська заборгованість не повинна перевищувати дебіторську більше ніж на 10%. Підприємству необхідно постійно здійснювати аналіз за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості і докладати всіх зусиль для зниження даного показника. Зменшення заборгованостей за рахунок скорочення періоду їх погашення, а не за рахунок зменшення обсягів реалізації позитивно характеризує управління дебіторською заборгованістю.

3.2. Вдосконалення методики аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро»

Діяльність агропромислових підприємств на сьогодні значною мірою ускладнюється кризою неплатежів, зростанням дебіторської та кредиторської заборгованості, несприятливим податковим законодавством, скороченням виробництва, гострим дефіцитом фінансових ресурсів [42].

Ефективні методи управління дебіторською та кредиторською заборгованістю надають підприємству орієнтири щодо підвищення рівня ліквідності та платоспроможності, а також зменшують ризики фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання, що у сучасних нестабільних політичних та економічних умовах є підґрунтям для забезпечення ефективної та фінансово стабільної діяльності задля довгострокових перспектив розвитку.

Аналіз розрахунків з дебіторами та кредиторами СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр. дозволяє розробити наступні рекомендації щодо ефективного управління заборгованістю та вдосконалення методики аналізу:

1. Створити резерв сумнівних боргів та виробити порядок його визначення в обліковій політиці підприємства. Без створення резерву підприємство є неадаптованим до кризових явищ, які можуть виникати в економіці та безпосередньо в процесі господарської діяльності. Створювати резерв сумнівних

боргів слід за результатами інвентаризації дебіторської заборгованості в кінці року перед складанням звітності, а використовувати його протягом звітного року. Резерв сумнівних боргів варто формувати в розрізі кожного боржника, за термінами непогашення дебіторської заборгованості та залежно від розмірів підприємства та обсягів діяльності. Це дасть змогу отримувати інформацію про суми дебіторської заборгованості, яка визнана сумнівною; про суми списаної дебіторської заборгованості в межах та понад резерв сумнівних боргів; про суми заборгованості, що раніше була визнана безнадійною [43].

2. Здійснити пошук можливостей збільшення кількості покупців і замовників підприємства, щоб зменшити масштаб ризику несплати боргів.
3. Постійний моніторинг потенційних дебіторів (оцінювання фінансового стану та платоспроможності, ринкової репутації, іміджу тощо).
4. Удосконалити контроль стану розрахунків з дебіторами, зокрема за простроченими заборгованостями, своєчасно виявляючи такі види дебіторської заборгованості, які є недопустимими для підприємства.
5. Використовувати метод розрахунку з покупцями, який широко застосовується в країнах з розвинутими ринковими відносинами, – метод надання знижок за дострокової оплати [44].
6. Використовувати метод нарахування резерву сумнівних боргів на підставі класифікації дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги за строками непогашення (до 3, 6 і 12 місяців) [45].
7. Доцільно було б здійснювати оцінку дебіторської заборгованості за допомогою міжнародних стандартів;
8. Слід своєчасно та періодично контролювати співвідношення дебіторської заборгованості. Адже значне перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською створює загрозу для фінансової стабільності підприємства і потребує залучення додаткових джерел фінансування [46].
9. Оптимальне визначення політики надання кредиту для різних груп постачальників і видів продукції.

10. Обов'язковий контроль розрахунків із кредиторами за відстрочену або прострочену заборгованість та вивчення причин недотримання договірної дисципліни.
11. Своєчасне визначення прийомів прискорення обігу оборотних активів і зменшення безнадійних боргів.
12. Забезпечення умов продажів, що гарантують надходження грошових коштів.
13. Прогноз надходжень грошових коштів від кредиторів.
14. Контроль за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості. Зменшення заборгованостей за рахунок скорочення періоду їх погашення, а не за рахунок зменшення обсягів реалізації позитивно характеризує управління заборгованістю [47].
15. Створити систему внутрішнього аудиту в структурі підприємства, що дасть змогу :
 - забезпечити ефективну діяльність, фінансову стійкість і перспективу максимального розвитку підприємства в умовах конкуренції;
 - зберегти й ефективно використовувати ресурси і потенціал підприємства;
 - своєчасно виявити і мінімізувати комерційні, фінансові та інші ризики в управлінні підприємством;
 - сформувати сучасну систему інформаційного забезпечення всіх рівнів управління для своєчасного реагування підприємства до трансформаційних змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Таким чином, ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю агропромислових підприємств в умовах дефіциту оборотних коштів з урахуванням аспектів його стратегічного розвитку та конкретних тактичних цілей є цілісним процесом, що передбачає модифікацію та застосування альтернативних концепцій управління капіталом підприємства загалом, а також методів оцінки ефективності його функціонування, адаптованих до умов трансформаційної ринкової економіки України [48].

Для побудови економічного та фінансового інструментарію системи управління дебіторською та кредиторською заборгованістю СТОВ «Дніпро» важливим є розроблення ефективних механізмів управління обома видами заборгованості, спрямованих насамперед на оптимізацію їх обсягів і структури. А також формування ефективних принципів і стандартів кредитної та авансової політики, скерованих на підвищення ефективності використання капіталу підприємства, побудову ефективної системи управління та контролю розрахунків з дебіторами та кредиторами з оптимальною швидкістю їх погашення, мінімальними ризиками та максимальним результатом функціонування підприємства [49].

Висновки до розділу 3

Проведений горизонтальний та вертикальний аналіз дебіторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр. дозволяє зробити висновок, що розрахунки з дебіторами характеризуються як абсолютним, так і відносним збільшенням загальної суми дебіторської заборгованості, що є негативним фактором та свідчить не лише про розширення обсягів діяльності, а й про уповільнення оборотності дебіторської заборгованості у зв'язку з погіршенням стану розрахунків. Варто зазначити, що найбільшу питому вагу у структурі загальної дебіторської заборгованості на підприємстві займає дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (більше 90% щорічно протягом 2016-2020 рр.).

Проведений горизонтальний та вертикальний аналіз кредиторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр. дозволяє зробити висновок, що розрахунки з кредиторами не мають чіткої тенденції до зменшення або збільшення, що свідчить про нестабільне управління даним видом заборгованості. Основну питому вагу складають наступні види кредиторської заборгованості: «Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями», «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги», «Короткострокові кредити банків».

Розрахувавши основні показники стану дебіторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр., можна зробити висновки:

1. Оборотність дебіторської заборгованості не має чіткої тенденції до зменшення або збільшення, у 2017 р. показник становив 5,62 (що на 1,1 менше, ніж у 2016 р.); у 2018 відбулось збільшення до 7,97 (що на 2,35 більше, ніж у 2017 р.); у 2019 р. показник зменшився на 0,47 і становив 7,49; у 2020 знову збільшився до 7,98. Хоча показник впродовж аналізованого періоду має позитивне значення, підприємству варто звернути увагу на стабілізацію оборотності дебіторської заборгованості, необхідно відкоригувати поточну політику управління дебіторською заборгованістю і працювати тільки на умовах передплати з покупцями, які невчасно платять за надані послуги.
2. Період погашення дебіторської заборгованості, нормативне значення якого для агропромислових підприємств становить термін до 75 днів, протягом аналізованого періоду не виходить за встановлені межі, до того ж, з кожним роком зменшується. Таким чином, можна сказати, що політика управління компанії за цим напрямком є ефективною.

Розрахувавши основні показники стану кредиторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр., можна зробити висновки:

1. Оборотність кредиторської заборгованості не має чіткої тенденції до зменшення або збільшення, у 2017 р. показник становив 0,84 (що на 0,22 менше, ніж у 2016 р.); у 2018 р. відбулось збільшення показника до 1,28 (що на 0,43 більше, ніж у 2017 р.); у 2019 р. показник зменшився на 0,28 і становив 0,99; у 2020 незначно зменшився на 0,02 і становив 0,97. Зростання даного показника означає збільшення швидкості оплати заборгованості підприємством, зниження – покупки у кредит. Варто зазначити, що значення показника оборотності занижене протягом всього аналізованого періоду, що є негативним фактором.
2. Період погашення кредиторської заборгованості переважно збільшується з кожним наступним роком. Таким чином, у 2016 р. значення показника становить 338,8 днів.; у 2017 р. 426,93 дні; у 2018 р. показник зменшується до 282,3 дні ; у

2019 р. 363 дні; у 2020 р. 369,3 дні. Таблиця 3.5 свідчить про те, що найкраща ситуація з тривалістю погашення кредиторської заборгованості спостерігалася у 2018 р., коли період погашення становив близько 282 дні. В 2019 р. цей показник становив вже 363 дні, тобто майже у 1,5 рази більше. Це вказує на збільшення проміжку часу, протягом якого відбуваються розрахунки за зобов'язаннями підприємства. Загалом протягом аналізованого проміжку часу, період погашення кредиторської заборгованості становить 1 рік і більше, що досить вагомо.

Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості є нерациональним, оскільки кредиторська заборгованість не повинна перевищувати дебіторську ніж на 10%. Підприємству необхідно постійно здійснювати аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості і докладати всіх зусиль для зниження даного показника. Зменшення заборгованостей за рахунок скорочення періоду їх погашення, а не за рахунок зменшення обсягів реалізації позитивно характеризує управління дебіторською заборгованістю.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Одним із важливих завдань в умовах виникнення неплатежів є систематичне проведення аналізу та контролю дебіторської і кредиторської заборгованості, які перш за все повинні сприяти недопущенню прострочення термінів платежів і доведення заборгованості до стану безнадійної. При проведенні такого аналізу доцільно враховувати специфіку діяльності підприємств і організацій, налагоджені договірні зв'язки з покупцями та постачальниками, конкретні технологічні особливості роботи підприємства тощо.

Згідно з П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»: дебітори - це юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Відповідно дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Саме поняття «кредиторська заборгованість» законодавчо не визначене, проте оскільки це зобов'язання підприємства, то відповідно до П(С)БО 1 «Зобов'язання» — це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Відповідно до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги класифікується шляхом групуванням дебіторської заборгованості за строками її непогашення (поточна та довгострокова) із встановленням коефіцієнта сумнівності для кожної групи. Величина резерву сумнівних боргів визначається як сума добутків поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги відповідної групи та коефіцієнта сумнівності відповідної групи.

Важливе значення має класифікація кредиторської заборгованості. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Зобов'язання» (П(С)БО 11) визначає порядок формування та відображення у звітності інформації про зобов'язання. Цим стандартом усі зобов'язання класифікуються на довгострокові, поточні, непередбачені та доходи майбутніх періодів. Одним із

найбільш поширених видів поточних зобов'язань є саме розрахунки з постачальниками та підрядниками підприємства, або кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Класифікація дебіторської та кредиторської заборгованості регулюється нормативними документами, основними з яких є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» та положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Варто зазначити, що трактування економічної сутності понять «дебіторська та кредиторська заборгованість» широко визначене в наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, законодавчих актах. Проте, відповідно до безперервного розвитку економіки, потребує подальшого дослідження та удосконалення.

Проаналізувавши основні фінансові показники СТОВ «Дніпро» за обрані роки, можна зробити висновок, що діяльність підприємства є прибутковою, запас міцності достатній, проте рівень рентабельності та чистої маржі нестабільний впродовж років. Особливо високий рівень ризику спостерігався у 2017 р.: показник рентабельності становив 4,44 %, чиста маржа дорівнювала 10,03 %, що свідчить про недостатньо ефективну діяльність підприємства. Варто зазначити, що у 2019 р. показники рентабельності та чистої маржі знаходились на рівні 11,9 % та 21,02 % відповідно, що характеризує високий рівень прибутку та запас міцності. Проте, у 2020 р. рівень цих показників знизився та становив 9,8 % та 13,49 % відповідно.

Впродовж аналізованого періоду діяльність підприємства характеризується стабільно високим значенням коефіцієнту заборгованості, особливо критичним у 2017 р.: 57,54. Це свідчить про те, що обслуговування існуючих боргів протягом 2015-2020 рр. сильно обтяжує підприємство, важко залучати нові борги.

Загалом діяльність СТОВ «Дніпро» впродовж аналізованого періоду є прибутковою, проте недостатньо стабільною, не виявлено чіткої тенденції основних фінансових показників до зниження або зростання, характеризується низьким рівнем ліквідності та високим коефіцієнтом заборгованості. Підприємству варто звернути увагу на стабілізацію співвідношення між

зобов'язаннями та активами; збільшення достатності оборотних коштів підприємства для погашення своїх боргів.

Виходячи з організаційно-інформаційної моделі розрахунків з дебіторами та кредиторами, можна зробити висновок, що для того, щоб визначити ефективність діяльності підприємства, потрібно проаналізувати чимало факторів, які впливають на ефективність діяльності підприємства.

На підприємстві спостерігається динаміка до збільшення загальної дебіторської заборгованості: у 2017 р. на 3 798 тис. грн (14,96%), у 2018 р. на 1 992 тис. грн (6,83%), у 2020 р. на 11 784 тис. грн (46,8%). Варто зазначити, що у 2019 р. відбулось зменшення загальної суми дебіторської заборгованості на 5 994 тис. грн (19,23%). Основну питому вагу (більше 90%) у загальній структурі дебіторської заборгованості протягом всього аналізованого періоду займає наступний вид заборгованості: «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги». Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2017 р. зросла на 3549 тис. грн (14,37%), порівняно з 2016 р.; у 2018 р. спостерігається збільшення дебіторської заборгованості на 1099 тис. грн (3,89%), порівняно з 2017 р.; у 2019 р. відбулось зменшення на 6 143 тис. грн (-20,94%), порівняно з 2018 р.; 2020 р. характеризується збільшенням даного виду дебіторської заборгованості на 11 025 тис. грн (47,53%).

Проведений горизонтальний та вертикальний аналіз дебіторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр. дозволяє зробити висновок, що розрахунки з дебіторами характеризуються як абсолютним, так і відносним збільшенням загальної суми дебіторської заборгованості, що є негативним фактором та свідчить не лише про розширення обсягів діяльності, а й про уповільнення оборотності дебіторської заборгованості у зв'язку з погіршенням стану розрахунків.

Оборотність дебіторської заборгованості не має чіткої тенденції до зменшення або збільшення, у 2017 р. показник становив 5,62 (що на 1,1 менше, ніж у 2016 р.); у 2018 відбулось збільшення до 7,97 (що на 2,35 більше, ніж у 2017 р.); у 2019 р. показник зменшився на 0,47 і становив 7,49; у 2020 знову

збільшився до 7,98. Хоча показник впродовж аналізованого періоду має позитивне значення, підприємству варто звернути увагу на стабілізацію оборотності дебіторської заборгованості, необхідно відкоригувати поточну політику управління дебіторською заборгованістю і працювати тільки на умовах передплати з покупцями, які невчасно платять за надані послуги.

Період погашення дебіторської заборгованості, нормативне значення якого для агропромислових підприємств становить термін до 75 днів, протягом аналізованого періоду не виходить за встановлені межі, до того ж, з кожним роком зменшується. Таким чином, можна сказати, що політика управління компанії за цим напрямком є ефективною.

Спостерігається відсутність чіткої тенденції до зменшення або збільшення загальної суми кредиторської заборгованості: у 2017 р. відбулось збільшення на 34 639 тис. грн (21%), порівняно з 2016р.; у 2018 р. зменшення на 20 983 тис. грн (-11%), порівняно з 2017; у 2019 р. відзначається різке збільшення на 70 086 тис. грн. (39%), порівняно з 2018; у 2020 р. збільшення на 12 776 тис. грн. (5%), порівняно з 2019р.

Основну питому вагу складають наступні види кредиторської заборгованості: «Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковим зобов'язаннями», «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги», «Короткострокові кредити банків». Питома вага поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями у загальній структурі кредиторської заборгованості становила: 60,61 % у 2016 р., 63,65% у 2017 р., 61,64 % у 2018 р., 62,66 % у 2019 р. та 80,82 у 2020 р. Варто зазначити стрімке збільшення цього показника у 2020 р.: на 18,16 % більше, ніж за попередній період.

Частка поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги у загальній структурі кредиторської заборгованості 2016-2020 рр. становила відповідно: 18,94 %, 15,63 %, 17,99%, 12,86 % та 13,84%. Прослідковується тенденція цього показника до зменшення.

Проведений горизонтальний та вертикальний аналіз кредиторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр. дозволяє зробити висновок, що розрахунки з кредиторами не мають чіткої тенденції до зменшення або збільшення, що свідчить про нестабільне управління даним видом заборгованості.

Оборотність кредиторської заборгованості не має чіткої тенденції до зменшення або збільшення, у 2017 р. показник становив 0,84 (що на 0,22 менше, ніж у 2016 р.); у 2018 р. відбулось збільшення показника до 1,28 (що на 0,43 більше, ніж у 2017 р.); у 2019 р. показник зменшився на 0,28 і становив 0,99; у 2020 незначно зменшився на 0,02 і становив 0,97. Зростання даного показника означає збільшення швидкості оплати заборгованості підприємством, зниження – покупки у кредит. Варто зазначити, що значення показника оборотності занижене протягом всього аналізованого періоду, що є негативним фактором. Період погашення кредиторської заборгованості переважно збільшується з кожним наступним роком.

Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості протягом досліджуваного періоду є нерациональним, оскільки кредиторська заборгованість не повинна перевищувати дебіторську більше ніж на 10%. Підприємству необхідно постійно здійснювати аналіз співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості і докладати всіх зусиль для зниження даного показника. Зменшення заборгованостей за рахунок скорочення періоду їх погашення, а не за рахунок зменшення обсягів реалізації позитивно характеризує управління дебіторською заборгованістю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Наказ Міністерства фінансів України. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене від 08.10.1999 р. № 237. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Зінченко О.В. Економічна сутність та класифікація дебіторської заборгованості для потреб облікової системи підприємства. / О.В. Зінченко. // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит, 2018. №25. - с.819-820.
3. Кірейцев Г.Г. Фінансова звітність підприємств та її аналіз / Г.Г. Кірейцев. // – К.: ЦУЛ, 2016. – 452 с.
4. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Л.Г. Вознюк // Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2015. - 714 с.
5. Баришевська І. В. Теоретичні аспекти розрахунків з покупцями та замовниками на сільськогосподарських підприємствах. / І. В.Баришевська // Науковий вісник Миколаївського національного аграрного університету, 2019 – 178-182 с.
6. Накорик А. В. Визначення дебіторської заборгованості: теоретичний аспект / А. В. Накорик ; наук. кер. Т. М. Ступницька // Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді: тези II Всеукр. студент. наук.-практ. конф., Одеса, 2–3 квіт. 2020 р. / Одес. нац. акад. харч. технологій, ННІ приклад. економіки і менеджменту ім. Г. Е. Вейнштейна. – Одеса: ОНАХТ, 2020. – С. 40–44: табл. – Бібліогр.: 24 назв.
7. Стоун Д., Хитчинг К. Бухгалтерський учет и финансовый анализ / пер. с англ. Ю.А. Огибин, Г.А. Огибив. М.: Сирин, 2012 - 302 с.
8. Костюнік О. В., Недашковська Д. М. Деякі питання регулювання дебіторської та кредиторської заборгованостей українських підприємств. / О. В. Костюнік., Д. М. Недашковська // Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 19. С. 45–50.
9. Наказ Міністерства фінансів України. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Зобов'язання» затверджене від 31.01.2001 р. № 20.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

10. Коблянська І.О., Коблянська Г.Ю. Методика обліку і аудиту розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками. / І.О. Коблянська, Г.Ю.Коблянська // Modern economics. 2017. № 3. С. 78–87.
11. Маркус О.В. Напрями вдосконалення управлінського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками, інструменти контролю платоспроможності підприємств. / О.В.Маркус // Ефективна економіка. 2016. № 5.
12. Матюха В.І., Мисака Г.В. Актуальні проблеми обліку розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками. / В.І Матюха, Г.В. Мисака // Молодий вчений, 2018. №1 (2). - С. 930-932.
13. Ван Хорн Дж. К. Основи управління фінансами. / Ван Хорн Дж. К // Мостика. - Фінанси та статистика, 2003. с.548-560.
14. Томчук О.Ф. Аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства. / О.Ф. Томчук // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Серія: Економічні науки. 2016. Т. 18, № 2. С. 160-164.
15. Власова Н.О., Носач Л.Л. Оцінка ефективності управління дебіторською та кредиторською заборгованостями на основі показників їх оборотності. / Н.О. Власова, Л.Л. Носач //Академічний огляд. 2018. № 1 (36). С. 81-87.
16. Хохлов М.П., Корнієнко О.С. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства. Економіка та управління підприємствами. 2017. Вип. 10. С. 402–407.
17. Міністерство аграрної політики та продовольства України: веб-сайт.<https://minagro.gov.ua/ua>
18. Кривоконь О.С. Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством. / О.С. Кривоконь //Інноваційна економіка: всеукраїнський науково-виробничий журнал.-2019.№3., с164-165.

19. Паянок Т. Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за допомогою економіко-математичних методів / Т. Паянок, А. Савченко // Економіст. – 2017. – № 3 (березень). – С. 27–32.
20. Булат Г. В. Аналіз дебіторської заборгованості та напрями удосконалення управління нею / Г. В. Булат, А. Ф. Гуменюк // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2020. - № 1. - С. 222-226.
21. Злотенко О. Б. Економічна безпека інвестиційної діяльності: дис. ... канд. екон. наук: / О. Б. Злотенко. - Хмельницький: ХНУ, 2019. - 240 с.
22. Савченко О.В.,Марцінко Д.В. Сутність та оцінка управління дебіторською та кредиторською заборгованостями в межах аналізу фінансового стану підприємства/ О.В Савченко,Д.В Марцінко //Вісник ХНУ. Економічні науки - 2017 – с.153-155.
23. YouControl[Електронний ресурс]. – Режим доступу:веб-сайт:<https://youcontrol.com.ua/ru/>
24. Kurkul[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://kurkul.com/karta-kurkuliv/90-stov-dnipro>
25. Рзаєв, Г.І. Показники рентабельності як аналітичні ознаки прояву ризику за умов невизначеності [Текст] / Г. І. Рзаєв, Д. О. Драгочинська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2017. – № 5. – С. 73-77.
26. Нам`ясенко В. М. Управління ефективністю діяльності промислових підприємств на засадах маржинального підходу: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / В. М. Нам`ясенко. – Хмельницький: ХНУ, 2017. – 269 с.
27. Проскурович О. В. Економетричне моделювання фінансового потенціалу підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Проскурович, Л. О. Сорока // Інфраструктура ринку: електрон. фаховий наук.-практ. журн. – Одеса, 2018. – Вип. 19. – С. 583-592. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/19_2018_ukr/96.pdf.
28. Рзаєва, Т.Г. Показники оцінки та аналізу інвестиційної привабливості підприємства у розрізі існуючих методик [Текст] / Т. Г. Рзаєва, М. В. Грицаюк //

Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2016. – № 3, т. 1. – С. 94-102.

29. Зелена, М. І. Формування компенсаційного пакету як інструменту мотивації персоналу на промислових підприємствах: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.07 / М. І. Зелена. - Хмельницький: ХНУ, 2019. - 288 с.

30. Новосельський С.О. Стан і перспективи кредитування підприємств малого бізнесу в умовах існуючої ринкової кон'юнктури /С.О. Новосельський, Д.В. Зюкін, І.М. Щедрина // Наука і практика регіонів. -2016. — №1.- С.16-24.

31. Міщук Є.В., Сидорова І.І. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості: проблемні аспекти. Економічна наука. 2018. № 2. С. 54–57.

32. Гуня В.О. Удосконалення класифікації дебіторської заборгованості та її відображення у фінансовій звітності підприємств / В.О. Гуня. // Економічний простір. – 2018. – № 19. – С. 124–131.

33. Бакурова Г.В. Значення фінансової звітності підприємств для прийняття рішень на її основі / Г.В. Бакурова, О.І. Трохимець // Держава та регіони. Серія “Економіка та підприємництво”. – 2018. – № 1 (70). – С. 92–95.

34. Томчук О.Ф. Аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького 18, № 2 (69) 2016, с. 160–164.

35. Пильнова В. П. Дотримання балансу дебіторської та кредиторської заборгованості як показник стабільного фінансового стану підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 1. С. 33–38.

36. Якимова Л.П., Карелова О.В. Формування обліково-аналітичної інформації підприємства щодо дебіторської і кредиторської заборгованості в контексті забезпечення ділової комунікації./ Л.П Якимова., О.В Карелова. //Інноваційна економіка.2019. №5-6. С.27-31.

37. Кручак Л., Муравський В. Автоматизація обліку дебіторської заборгованості на основі інтегрованої бази даних контрагентів. Вісник

Тернопільського національного економічного університету. 2017. Вип. 1. С. 109-118.

38. Якимова Л. П., Мацкуляк К. І. Аналітичне забезпечення управління розрахунками з контрагентами в контексті забезпечення платоспроможності підприємства. Проблеми економіки. 2018. № 2(36). С. 396-402.

39. Кулакевич Д. П. Теоретичні засади аналізу кредиторської заборгованості на підприємстві / Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників XVIII Всеукраїнської наукової конференції. – К.: ДП «Інформ. – аналіт. агентство», 2020. С. 274-277

40. Думанська І. Ю. Фінансове забезпечення інноваційних процесів в АПК України: теорія, методологія та практика: монографія / І. Ю. Думанська. – Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2018. – 298 с.

41. Чайка Т. Ю. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності [Електронний ресурс] / Т. Ю. Чайка, С. Є. Лошакова, Я. С. Водоріз // Економіка та суспільство = Economy and Society: електрон. наук. фахове вид. – 2018. – Вип. 15. – С. 900-908.

42. Міщук Є.В. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості: проблемні аспекти. / Є.В. Міщук // Економічна наука – 2018. №2, С.54-58.

43. Якимашенко В.С. Інвентаризація резерву сумнівних боргів/В.С.Якимашенко//Абсолютний баланс. - 2019. - № 18. - С.47-49.

44. Чорнобривець М.М. Дебіторська заборгованість: сутність та причини виникнення / М.М. Чорнобривець // Європейські перспективи. – 2017. – № 10. – С. 181–185.

45. Воробйова І.А. Механізм розвитку управління заборгованістю підприємства / І.А. Воробйова, А.О. Лисицина // Збірник наукових праць НУК. Серія «Економіка та управління підприємствами». – 2019. – № 2.

46. Феофанов Л.К., Денисов Д.В. Методичні підходи з організації обліку та аудиту кредиторської заборгованості на підприємстві // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – №. 12. – С. 65–68.

47. Скалюк Р. В. Фінансова результативність діяльності промислових підприємств / Р. В. Скалюк // Вісник економіки транспорту і промисловості. 2015. – № 33. – С. 227–231.
48. Шарова С. В. Удосконалення управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємств в умовах кризи / С. В. Шарова, К. К. Божко // Тиждень науки. Тези доповідей науково-практичної конференції, Запоріжжя, 15–19 квітня 2019 р. [Електронний ресурс] / Редкол.: В. В. Наумик (відпов. ред.) Електрон. дані. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2019, Україна. - Режим доступу: <http://www.zntu.edu.ua/>
49. Рижикова О.М. Хто кому винен: інвентаризація розрахунків із дебіторами та кредиторами./ О.М. Рижикова // Інвентаризація 2018. Бухгалтерія. Спецвипуск № 17. С. 38-43.

Додаток И

Склад і рух дебіторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016 – 2020 рр

Склад дебіторської заборгованості	Роки					Абсолютне відхилення, тис.грн				Відносне відхилення, %			
	2016	2017	2018	2019	2020	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2020-2019	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Дебіторська заборгованість за продукцію, роботи, послуги	24 692	28 241	29 340	23 197	34 222	3 549	1 099	- 6 143	11 025	14,37	3,89	-20,94	47,53
Дебіторська заборгованість за розрахунками : за виданими авансами	58	44	42	36	16	- 14	- 2	- 6	- 20	-24,14	-4,55	-14,29	-55,56
з бюджетом	325	591	889	954	2 055	266	298	65	1 101	81,85	50,42	7,31	115,41
у т.ч з податку на прибуток	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	0,00	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	0,00	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	-	-	-	39	60	-	-	39	21	0,00	0,00	0,00	53,85
Інша поточна дебіторська заборгованість	307	304	901	952	609	- 3	597	51	- 343	-0,98	196,38	5,66	-36,03
Всього	25 382	29 180	31 172	25 178	36 962	3 798	1 992	- 5 994	11 784	14,96	6,83	-19,23	46,80

Додаток Ж

Аналіз показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр

Показники	Роки					Абсолютне відхилення, тис.грн			
	2016	2017	2018	2019	2020	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Необоротні активи	107 864,0	117 487,0	121 663,0	137 443,0	134 929,0	9 623	4 176	15 780	- 2 514
Нематеріальні активи	4	-	-	-	-	- 4	-	-	-
первісна вартість	21	21	21	21	21	-	-	-	-
накопичена амортизація	17	21	21	21	21	4	-	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	2 636	2 636	2 636	2 636	2 636	-	-	-	-
Основні засоби	85 764	89 661	92 569	105 662	101 981	3 897	2 908	13 093	- 3 681
первісна вартість	137 436	150 104	162 852	187 284	194 230	12 668	12 748	24 432	6 946
знос	51 672	60 443	70 283	81 622	92 249	8 771	9 840	11 339	10 627
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	10 634	15 808	14 825	8 151	6 679	5 174	- 983	- 6 674	- 1 472
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	8 826	9 382	11 633	20 994	23 633	556	2 251	9 361	2 639
Оборотні активи	188 041	228 419	239 453	235 345	205 440	40 378	11 034	- 4 108	- 29 905
Запаси	150 090	183 305	180 433	197 763	160 284	33 215	- 2 872	17 330	- 37 479
виробничі запаси	21 419	27 554	43 745	19 357	20 306	6 135	16 191	- 24 388	949
незавершене виробництво	26 027	23 995	25 461	28 040	35 455	- 2 032	1 466	2 579	7 415
готова продукція	102 566	131 635	111 151	150 301	104 410	29 069	- 20 484	39 150	- 45 891
товари	78	121	76	65	113	43	- 45	- 11	48
Поточні біологічні активи	6 416	9 014	6 557	7 219	4 352	2 598	- 2 457	662	- 2 867
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	24 692	28 241	29 340	23 197	34 222	3 549	1 099	- 6 143	11 025

Закінчення додатку Ж

Дебіторська заборгованість за виданими авансами	58	44	42	36	16	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	325	591	889	954	2 055	266	298	65	1 101
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків				39	60	-	-	39	21
Інша поточна дебіторська заборгованість	307	304	901	952	609	-	3	597	51
Гроші та їх еквіваленти	2 022	3 143	17 597	1 646	422	1 121	14 454	-	15 951
готівка	3	5	14	14	1	2	9	-	-
рахунки в банках	2 019	3 138	-	-	421	1 119	-	3 138	-
Витрати майбутніх періодів	17	27	27	98	63	10	-	71	-
Інші оборотні активи	4 114	3 750	3 667	3 441	3 357	-	364	-	83
Власний капітал	131 514	146 876	183 069	124 655	79 460	15 362	36 193	-	58 414
Зареєстрований (пайовий) капітал	16	16	16	16	16	-	-	-	-
Додатковий капітал	5 072	5 072	5 072	5 072	5 052	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	126 426	141 788	177 981	119 567	74 392	15 362	36 193	-	58 414
Поточні зобов'язання і забезпечення	164 391	199 030	178 047	248 215	260 909	34 639	-	20 983	70 168
Короткострокові кредити банків	24 456	30 246	23 000	50 000	-	5 790	-	7 246	27 000
довгостроковими зобов'язаннями	99 631	126 486	109 751	155 474	210 862	26 855	-	16 735	45 723
товари, роботи, послуги	31 136	31 114	32 025	31 913	36 108	-	22	911	-
розрахунками з бюджетом	2 209	4 347	7 077	4 682	6 241	2 138	2 730	-	2 395
розрахунками зі страхування				31	404	-	-	31	373
розрахунками з оплати праці	899	1 347	1 659	1 580	1 436	448	312	-	79
Інші поточні зобов'язання	6 060	5 490	4 535	4 535	5 858	-	570	-	955

Аналіз показників Звіту про фінансові результати СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр.

Показники	Роки					Абсолютне відхилення, тис.грн			
	2016	2017	2018	2019	2020	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	162 686	153 223	240 434	211 157	247 949	- 9 463	87 211	- 29 277	36 792
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	- 116 170	- 109 903	- 182 575	- 146 501	- 201 630	6 267	- 72 672	36 074	- 55 129
Валовий: прибуток	46 516	43 320	57 859	64 656	46 319	- 3 196	14 539	6 797	- 18 337
Інші операційні доходи	3 770	6 254	4 860	5 511	7 420	2 484	- 1 394	651	1 909
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції*	3 000	6 254	4 860	5 511	7 420	3 254	- 1 394	651	1 909
Адміністративні витрати	- 8 053	- 9 654	- 9 096	- 9 819	- 8 384	- 1 601	558	- 723	1 435
Інші операційні витрати	- 4 311	- 19 542	- 14 963	- 12 006	- 8 364	- 15 231	4 579	2 957	3 642
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції*	3 000	19 542	14 963	12 006	8 364	16 542	- 4 579	- 2 957	- 3 642
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	37 922	20 378	38 660	48 342	36 991	- 17 544	18 282	9 682	- 11 351
Інші доходи		114				114	- 114	-	-
Фінансові витрати	- 6 335	5 130	- 2 467	- 3 963	- 3 535	11 465	- 7 597	- 1 496	428
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	31 587	15 362	36 193	44 379	33 456	- 16 225	20 831	8 186	- 10 923
Чистий фінансовий результат: прибуток	31 587	15 362	36 193	44 379	33 456	- 16 225	20 831	8 186	- 10 923
Сукупний дохід	31 587	15 362	36 193	44 379	33 456	- 16 225	20 831	8 186	- 10 923

Закінчення додатку 3

Матеріальні затрати	135 843	122 014	132 855	139 086	162 255	- 13 829	10 841	6 231	23 169
Витрати на оплату праці	18 039	21 747	29 278	31 325	31 072	3 708	7 531	2 047	- 253
Відрахування на соціальні заходи	3 969	4 784	6 441	7 361	6 836	815	1 657	920	- 525
Амортизація	7 445	8 891	9 842	11 383	10 627	1 446	951	1 541	- 756
Інші операційні витрати	17 800	8 700	17 430	20 900	18 250	- 9 100	8 730	3 470	- 2 650
Разом	183 096	166 136	195 846	210 055	229 040	- 16 960	29 710	14 209	18 985

Додаток И

Склад і рух дебіторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016 – 2020 рр

Склад дебіторської заборгованості	Роки					Абсолютне відхилення, тис.грн				Відносне відхилення, %			
	2016	2017	2018	2019	2020	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2020-2019	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Дебіторська заборгованість за продукцію, роботи, послуги	24 692	28 241	29 340	23 197	34 222	3 549	1 099	- 6 143	11 025	14,37	3,89	-20,94	47,53
Дебіторська заборгованість за розрахунками : за виданими авансами	58	44	42	36	16	- 14	- 2	- 6	- 20	-24,14	-4,55	-14,29	-55,56
з бюджетом	325	591	889	954	2 055	266	298	65	1 101	81,85	50,42	7,31	115,41
у т.ч з податку на прибуток	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	0,00	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00	0,00	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	-	-	-	39	60	-	-	39	21	0,00	0,00	0,00	53,85
Інша поточна дебіторська заборгованість	307	304	901	952	609	- 3	597	51	- 343	-0,98	196,38	5,66	-36,03
Всього	25 382	29 180	31 172	25 178	36 962	3 798	1 992	- 5 994	11 784	14,96	6,83	-19,23	46,80

Додаток К

Структура дебіторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016 – 2020 рр.

Склад дебіторської заборгованості	Роки					Питома вага, %					Відхилення за питомою вагою, %			
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Дебіторська заборгованість за продукцію, роботи, послуги	24 692	28 241	29 340	23 197	34 222	97,28	96,78	94,12	92,13	92,59	- 0,50	- 2,66	- 1,99	0,45
Дебіторська заборгованість за розрахунками : за виданими авансами	58	44	42	36	16	0,23	0,15	0,13	0,14	0,04	- 0,08	- 0,02	0,01	- 0,10
з бюджетом	325	591	889	954	2 055	1,28	2,03	2,85	3,79	5,56	0,74	0,83	0,94	1,77
у т.ч з податку на прибуток	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	-	-	-	39	60	-	-	-	0,15	0,16	-	-	0,15	0,01
Інша поточна дебіторська заборгованість	307	304	901	952	609	1,21	1,04	2,89	3,78	1,65	- 0,17	1,85	0,89	- 2,13
Всього	25 382	29 180	31 172	25 178	36 962	100	100	100	100	100	-	-	-	-

Додаток М

Складу та рух кредиторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр

Склад кредиторської заборгованості	Роки					Абсолютне відхилення, тис.грн				Відносне відхилення, %			
	2016	2017	2018	2019	2020	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2020-2019	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Короткострокові кредити банків	24 456	30 246	23 000	50 000	-	5 790	- 7 246	27 000	- 50 000	24	- 24	117	- 100
Поточна кредиторська заборгованість за : довгостроковим зобов'язаннями	99 631	126 486	109 751	155 474	210 862	26 855	-16 735	45 723	55 388	27	- 13	42	36
товари, роботи, послуги	31 136	31 114	32 025	31 913	36 108	- 22	911	- 112	4 195	- 0	3	0	13
розрахунками з бюджетом	2 209	4 347	7 077	4 682	6 241	2 138	2 730	- 2 395	1 559	97	63	34	33
у т.ч. з податку на прибуток	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
розрахунками зі страхування	-	-	-	31	404	-	-	31	373	-	-	-	1 203
розрахунками з оплати праці	899	1 347	1 659	1 580	1 436	448	312	- 79	- 144	50	23	5	- 9
Інші поточні зобов'язання	6 060	5 490	4 535	4 453	5 858	- 570	- 955	- 82	1 405	9	17	2	32
Всього	164 391	199 030	178 047	248 133	260 909	34 639	-20 983	70 086	12 776	21	11	39	5

Додаток Н

Структура кредиторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр.

Склад кредиторської заборгованості	Роки					Питома вага, %					Відхилення за питомою вагою, %				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2020-2019	
Короткострокові кредити банків	24 456	30 246	23 000	50 000	-	14,88	15,20	12,92	20,15	-	0,32	-	2,28	7,23	- 20,15
Поточна кредиторська заборгованість за : довгостроковим зобов'язаннями	99 631	126 486	109 751	155 474	210 862	60,61	63,55	61,64	62,66	80,82	2,95	1,91	1,02	18,16	
товари, роботи, послуги	31 136	31 114	32 025	31 913	36 108	18,94	15,63	17,99	12,86	13,84	- 3,31	2,35	5,13	0,98	
розрахунками з бюджетом	2 209	4 347	7 077	4 682	6 241	1,34	2,18	3,97	1,89	2,39	0,84	1,79	2,09	0,51	
у т.ч. з податку на прибуток	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
розрахунками зі страхування	-	-	-	31	404	-	-	-	0,01	0,15	-	-	0,01	0,14	
розрахунками з оплати праці	899	1 347	1 659	1 580	1 436	0,55	0,68	0,93	0,64	0,55	0,13	0,25	0,30	- 0,09	
Інші поточні зобов'язання	6 060	5 490	4 535	4 453	5 858	3,69	2,76	2,55	1,79	2,25	- 0,93	0,21	0,75	0,45	
Всього	164 391	199 030	178 047	248 133	260 909	100	100	100	100	100	-	-	-	-	-

Аналітична записка 3.1

Із наведених у додатку И розрахунків спостерігається динаміка до збільшення загальної дебіторської заборгованості: у 2017 р. на 3 798 тис. грн (14,96%), у 2018 р. на 1 992 тис. грн (6,83%), у 2020 р. на 11 784 тис. грн (46,8%). Варто зазначити, що у 2019 р. відбулось зменшення загальної суми дебіторської заборгованості на 5 994 тис. грн (19,23%).

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2017 р. зросла на 3549 тис. грн (14,37%), порівняно з 2016 р.; у 2018 р. спостерігається збільшення дебіторської заборгованості на 1099 тис. грн (3,89%), порівняно з 2017 р.; у 2019 р. відбулось зменшення на 6 143 тис. грн (-20,94%), порівняно з 2018 р.; 2020 р. характеризується збільшенням даного виду дебіторської заборгованості на 11 025 тис. грн (47,53%).

Дебіторська заборгованість за виданими авансами має динаміку до зменшення протягом всього аналізованого періоду: на 14 тис. грн (-24,14%) у 2017 р.; на 2 тис. грн (-4,55%) у 2018 р.; на 6 тис. грн (-14,29%) у 2019 р.; на 20 тис. грн (-55,56%) у 2020 р.

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом має тенденцію до збільшення з кожним наступним роком за період 2016-2020 рр.: на 266 тис. грн (81,85%) у 2017 р.; 298 тис. грн (50,42%) у 2018 р.; 65 тис. грн (7,31%) у 2019 р.; 1 101 тис. грн (115,41%) у 2020 р.

У 2019 та 2020 рр. дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків набула додатніх значень, відбулось збільшення на 21 тис. грн (53,85%) у 2020 р., порівняно з 2019 р.

Інша поточна дебіторська заборгованість різко зросла у 2018 р. на 597 тис. грн (196,38%), а у 2020 р. суттєво зменшилась на 343 тис. грн (-36,03%).

Аналітична записка 3.2

Наведені дані у додатку К показують, що основну питому вагу (більше 90%) у загальній структурі дебіторської заборгованості протягом всього аналізованого періоду займає наступний вид заборгованості: «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги». Питома вага даного виду заборгованості несуттєво зменшується: на -0,5 % у 2017 р.; -2,66% у 2018 р.; -1,99% у 2019 р.; -0,45 % у 2020 р.

Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом у структурі загальної дебіторської заборгованості хоча і несуттєво, але збільшується: на 0,74% у 2017 р.; 0,83% у 2018 р.; 0,94% у 2019 р.; 1,77% у 2020 р.

Питома вага іншої поточної дебіторської заборгованості у 2018 р. зросла на 1,85 %, а у 2020 р. зменшилась на 2,3 %.

Аналітична записка 3.3

Розрахувавши основні показники стану дебіторської заборгованості СТОВ «Дніпро» за 2016-2020 рр., можна зробити висновки:

1. оборотність дебіторської заборгованості не має чіткої тенденції до зменшення або збільшення, у 2017 р. показник становив 5,62 (що на 1,1 менше, ніж у 2016 р.); у 2018 відбулось збільшення до 7,97 (що на 2,35 більше, ніж у 2017 р.); у 2019 р. показник зменшився на 0,47 і становив 7,49; у 2020 знову збільшився до 7,98. Хоча показник впродовж аналізованого періоду має позитивне значення, підприємству варто звернути увагу на стабілізацію оборотності дебіторської заборгованості, необхідно відкоригувати поточну політику управління дебіторською заборгованістю і працювати тільки на умовах передплати з покупцями, які невчасно платять за надані послуги.
2. Період погашення дебіторської заборгованості, нормативне значення якого для агропромислових підприємств становить термін до 75 днів, протягом аналізованого періоду не виходить за встановлені межі, до того ж, з кожним роком зменшується. Таким чином, можна сказати, що політика управління компанії за цим напрямком є ефективною.
3. Частка дебіторської заборгованості в загальних оборотних активах компанії протягом аналізованого періоду є незначною та не виходить за межі 15%, має тенденцію до зменшення.
4. Проведеним аналізом встановлена відсутність резерву сумнівних боргів.

Аналітична записка 3.4

Із наведених у додатку М розрахунків спостерігається відсутність чіткої тенденції до зменшення або збільшення загальної суми кредиторської заборгованості: у 2017 р. відбулось збільшення на 34 639 тис.грн (21%), порівняно з 2016р.; у 2018 р. зменшення на 20 983 тис. грн (-11%), порівняно з 2017; у 2019 р. відзначається різке збільшення на 70 086 тис. грн. (39%), порівняно з 2018; у 2020 р. збільшення на 12 776 тис. грн. (5%), порівняно з 2019р.

Короткострокові кредити у 2017 р. збільшились на 5 790 тис. грн (24%); у 2018 р. зменшились на 7 246 тис. грн (-24%); у 2019 різко збільшились на 27 000 тис. грн (117%); у 2020 р. розмір короткострокових кредитів дорівнює нулю. Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковим зобов'язаннями з кожним роком збільшується, окрім 2018 р. (тут відбулось зменшення на 16 735 тис. грн, або -13 %). У 2019 р. присутній значний зріст цього виду кредиторської заборгованості: 45 723 тис. грн (42%).

Варто зазначити значне збільшення розрахунків із бюджетом у 2017 р.: на 2 138 тис. грн (97%), далі характерна тенденція до зменшення даного виду кредиторської заборгованості.

Закінчення додатку П

Кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування у 2019 - 2020 рр. становлять відповідно: 31 тис. грн та 404 тис. грн (збільшення на 1203 % у 2020 р, порівняно з попереднім).

Кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці в динаміці років спочатку збільшується у 2017-2018 рр. відповідно на: 448 тис. грн та 312 тис. грн (50 % та 23%); протягом наступних років зменшується на 79 тис. грн (-5%) у 2019 р. та на 144 тис. грн (-9%) у 2020 р. Інші поточні зобов'язання характеризуються зменшенням протягом 2016-2019 рр, а у 2020 р. зростають на 1 405 тис. грн (32%).

Аналітична записка 3.5

Наведені дані показують, що основну питому вагу складають наступні види кредиторської заборгованості: «Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковим зобов'язаннями», «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги», «Короткострокові кредити банків».

Питома вага поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями у загальній структурі кредиторської заборгованості становила: 60,61 % у 2016 р., 63,65% у 2017 р., 61,64 % у 2018 р., 62,66 % у 2019 р. та 80,82 у 2020 р. Варто зазначити стрімке збільшення цього показника у 2020 р.: на 18,16 % більше, ніж за попередній період.

Частка поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги у загальній структурі кредиторської заборгованості 2016-2020 рр. становила відповідно: 18,94 %, 15,63 %, 17,99%, 12,86 % та 13,84%. Прослідковується тенденція цього показника до зменшення.

Питома вага короткострокових кредитів банків у загальній структурі кредиторської заборгованості має чітку тенденцію до зменшення і у 2020р. розмір даної статті балансу зводиться до нульового значення.